

Upravništvo. Ljubljana, Knafljeva 0
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
— Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ul. 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja
vsak ponedeljek zjutraj. — Na-
ročja se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.— po razmašal-
cih dostavljena Din 5.— mesečno.
Maribor Grajski trg št. 7. Telefon
št. 2455.
Celje, Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Nadaljnje izkrcavanje zaveznikov na Norveškem

Francoski vojaški krogi so optimistični glede razvoja vojaških operacij na Norveškem — Veliko zadovoljstvo v angleški in francoski javnosti zaradi izkrcavanja zaveznikov na norveškem ozemlju

Pariz, 21. aprila. AA. (Havas) Izkrcavanje francoskih vojaških čet na Norveškem se nadaljuje brez slehernih incidentov ter po načrtu, v katerem so določene vse najmanjše podrobnosti. Izkrcavanje poteka na splošno v najbolj ugodnih okoliščinah. V francoskih vojaških krogih vlada pravi optimizem glede razvoja nadaljnjih operacij na Norveškem.

V prvi vrsti poudarjajo, da niso Nemci niti en zavezniki transport potopili, do čim so Nemci izgubili pri svojem izkrcavanju mnogo transportov in je pri tej priložnosti utonilo več tisoč nemških vojakov. Na severu je pri Narviku položaj nespremenjen. V ostalem so v francoskih vojaških krogih zelo molčeči. Glede operacij na jugu, namreč severno od Osla, pravijo, da je norveško vrhovno poveljništvo namenoma pretrgalo zvezo in da se norveški oddelki umikajo na nove položaje, ki so nedaleč od črte Elverum — Hamar — jezera Mjös. Zdi se kot gotovo, da so Nemci zasedli Elverum. Novi norveški umiki na tem bojišču je moral biti nujen, ker imajo Nemci dve diviziji, ki sta dobro oskrbljeni z vsemi modernimi vojnimi potrebščinami, dočim so Norvežani tukaj številčno slabši, da tudi po oborožitvi zaostajajo za Nemci. Sedaj bodo Norvežani po umiku iz relativno ravnih krajev, kjer so Nemci lažje prodirali, odšli v planine, ki predstavljajo pravo gozdno trdnjavo, katero sem pa tja sekajo doline. Ta ugodnost na terenu bo nadomestila pomankljivosti v številu čet in v oborožitvi.

Britansko letalstvo še nadalje bombardira letališča, na katerih bi Nemci radi pripeljali ojačenja. Najprej so Angleži razbijali letališča na Norveškem, sedaj pa so začeli bombardirati tudi letališča, odkoder se Nemci z letali dvigajo.

Pariz, 21. aprila. AA. (Havas) Francoski listi izražajo veliko zadovoljstvo zaradi izkrcavanja francoskih čet na Norveškem, kjer se bodo poleg Angležev borile za norveško svobodo. Diplomatski komentariji v francoskem tisku se vse bolj umikajo poročilom o pomembnih vojaških dogodkih. Vsi listi poročajo o izkrcavanju čet, kakor tudi, da je bilo večeraj sestreljenih sedem nemških letal, pet letal so sestrelili An-

gleži, dve pa Francozi. Poleg teza posvečajo listi pozornost tudi diplomatski aktivnosti v Evropi. Politični, diplomatski in vojaški strokovnjaki smatrajo, da je nemško vojevanje na Norveškem ustolovsko. Listi izrekajo priznanje sklepu zaveznikov, da pošljejo čete na Norveško, ter hvalijo tudi naglico, s katero so bili prevzeti izvršeni. Obljube, dane Norveški, so izpolnjene. Po mnenju francoskega tiska Norvežani v celoti zaslužijo, da jih zavezniki podpre, ker so se pokazali kot hraber in odporen narod.

London, 21. aprila. AA. (Havas) Listi izražajo silno zadovoljstvo zaradi prihoda francoskih čet na Norveško. List »Sunday Graphic« pravi, da francoski kopanski vojski ni enake na svetu in da se tudi francosko letalstvo odlikuje po hrabrosti in drznosti. Prav tako je tudi francoska mornarica prvovrstna.

London, 21. aprila. AA. (Havas) Na Norveškem potekajo dogodki še vedno v znamenju intenzivnih priprav za odločilno borbo. Za uspeh zaveznike vojne akcije na norveških tleh sta važni dve dejstvi: popolno razdejavanje vseh nemških letalskih oporišč na norveških tleh in uspešno izkrcavanje in razvrščanje zaveznikov čet na najvažnejših strateških točkah ob zapadni norveški obali. Doslej so zaveznike vojne sile v teh dveh pogledih dosegle velike uspehe. Angleška admiraliteta kakor tudi letalsko ministrstvo sta v zadnjih dneh objavili več komunikacij, ki demantirajo nemška poročila o uničenju zaveznikovih transportnih ladij, na drugi strani pa podajajo konkretne podatke o uspehih zaveznikovih letal pri bombardiranju letališč v Stavangerju, Kristiansandu in Bergenu.

Vodstvo zaveznikovih operacij na Norveškem

Amsterdam, 21. aprila AA. (Stefani) Posebni dopisnik agencije Stefani poroča, da vodi zaveznike operacije v južni Norveški francoski generalni štab, operacije v severni Norveški pa angleško vojno ministrstvo s sodelovanjem admiraltete in norveškega vrhovnega poveljstva.

Napad na nemško letalsko oporišče na Danskem

Angleški bombniki so bombardirali letališče Aalborg na Danskem

London, 21. aprila. br. (Reuter) Letalsko ministrstvo je izdalo davi naslednji komunikacije:

V pretekli noči je formacija britanskih bombnikov uspešno bombardirala letališče Aalborg v severni Dansk.

Letališče Aalborg leži 80 km od severne danske obale. Kakor zatrjujejo angleški vojaški krogi, so se ga Nemci posluževali kot oporišča za transporte nemških čet in lažjega orožja na Norveško. To je bil prvi angleški letalski napad na dansko letališče. Letališče v Stavangerju je od njega oddaljeno 320 km.

London, 21. apr. br. V zadnjih dneh so angleški izvidniki dognali, da dovažajo Nemci svoja ojačenja po večini preko velikega danskega letališča v neposredni bližini Aalborga. V pretekli noči je bil zato na to letališče izvršen prvi napad, ki ga kratko beleži letalsko ministrstvo v svojem današnjem komunikaciju. Zvedelo pa se je, da so angleška letala na tem letališču z bombami razdejala velik hangar ter uničila več velikih nemških transportnih letal. Angleški napad na letališče je bil tako nepričakovan, da se je nemško protiletalsko topništvo oglasilo šele, ko je bil napad malone že doврšen. Vsa angleška letala so se nepoškodovano vrnila v Anglijo.

Tudi letališče v Kristiansandu, ki je bilo že pri prejšnjih napadih skoraj popolnoma razdejano, je bilo po zatrjevanju angleških letalcev sedaj tako poškodovano, da ga Nemci zlepa ne bodo mogli več uporabljati za svoje oporišče. Angleška letala so sicer bombardirala tudi pristajališče nemških hidroplanov v Stavangerju. V Kristiansandu so angleške letalske bombe uničile več nemških hidroavionov.

Bombardiranje Kristiansanda in Stavangerja

London, 21. aprila. br. (Reuter). Angleško letalsko ministrstvo je opoldne objavilo komunikacije, ki pravi:

Snoči so britanska vojna letala bombardirala letališči v Kristiansandu in Stavangerju. Na letališčih je bilo razdejanih več objektov in uničenih nekaj letal.

Povratek zmagovite podmornice v Anglijo

London, 21. aprila. br. (Reuter). V pretekli noči se je vrnila na svoje oporišče angleška podmornica »Truant«, ki je bila

le velik plen, med katerim je tudi 8000 pušk in 315 strojníc s pripadajočim strelivom.

V Trondhjem so po načrtu prispela nadaljnja ojačenja pehote in topništva. Pri Bergenu in Stavangerju so nemške čete zavzele novo ozemlje ter ga očistile manjših norveških oddelkov.

Na področju okrog Osla so ojačene nemške čete nadalje naglo prodirale v vseh smereh. Motorizirana udarna četa je prodrla pred Asmot, druga je prodrla 50 km preko Hamarja proti severu. Nemške čete stoji pred Gjøvikom.

Nemške letalske vojne sile so v Hardangerskem fjordu potopile nekaj manjših norveških vojnih ladij, med njimi tudi norveški minonosce »Tyre«. Uničile so tudi nekaj obalnih baterij. Prevoz čet in potrebščin na Norveško je v ojačenem obsegu nadaljuje. Neki rušilec, ki je prej pripadal Poljski, je bil severovzhodno od Šetlandskih otokov potopljen od nemške podmornice.

Kakor je bilo že objavljeno, so bile 19. aprila o priliki napadov nemških vojnih letal na angleške pomorske vojne sile zadete skupno 1 težka in 1 lažja križarka ter 4 transportne ladje. Pri večerajšnjih napadih na sovražno ladjevje, ki je poskušalo pri Namsosu in Anvaldsnesu (na otoku Karmu, 45 km severozapadno od Stavangerja, op. red.) izkrcati vojaštvo in potrebščine, so velike formacije nemških vojnih letal prizadele sovražniku hud udarec. Pri Anvaldsnesu je bomba težkega kalibra zadela neko križarko tako, da se je takoj potopila. Dve letali sta odvrgli na neko drugo križarko več bomb srednjega kalibra. Na ladji je nastal požar in je nekoliko pozneje nasedla na pčline. Na drugem mestu je več bomb udarilo v veliko 15.000tonsko transportno ladjo, na kateri je bilo vojaštvo. Tudi na tej ladji je nastal požar. Neko drugo transportno ladjo z vojaštvom je bomba poškodovala na boku. Na obeh krajih so nemška vojna letala učinkovito bombardirala tudi angleške čete, ki so se pravkar izkrcavale, tako da je imel sovražnik velike izgube na ljudeh in vojnih potrebščinah. Na kolodvorih v Namsosu in Anvaldsnesu je izbruhnil požar. Tudi dozovne ceste in mostovi v bližini obeh kolodvorov so bili razdejani z bombami.

Norveško vojno poročilo

London, 21. aprila. br. Nocojšnje norveško vojno poročilo ugotavlja, da postaja sodelovanje zaveznikov in Norveške na vojnem področju zmerom tesnejše. Sedaj so vzpostavljene tudi že tesni stiki med vrhovnim vrhovnim poveljstvom ter zaveznikiške ekspedicijske vojske.

Severno od Elveruma in Hamarja so Norvežani danes Nemce znova zadržali. V teh borbah so sodelovali tudi Angleži. Ob jezera Mjösu so Nemci skušali obiti norveške postojanke, a se jim je ta poskus ponesrečil. Bili so krvavo odbiti.

Nemška letala so dopoldne bombardirala Lillehamo ter še neke druge kraje v srednji Norveški. Severno od Trondhjemja je bilo sestreljeno nemško letalo. V Raamsfjordu je bilo uničenih nekaj nemških tankov, 50 nemških vojakov, ki so pripadali oddelkom padalcev, je bilo ušelih pri Dombasu. Pri Trondhjemu je položaj Nemcev popolnoma omajnan. Trdnjava Hegrö je še vedno trdno v norveških rokah. Letališče Berneš, ki je tam v bližini je pod norveško kontrolo. Nemci ga ne morejo uporabljati.

Angleško vojno poročilo

London, 21. aprila. z. Angleško vojno ministrstvo je popoldne objavilo naslednji komunikacije:

Operacije angleške vojske na Norveškem se intenzivno in nemoteno nadaljujejo. Britanske čete so vzpostavile nove zveze z norveško vojsko.

Boji pri Namsosu

Stockholm, 21. aprila. AA. (Havas) Zdi se, da so se vodile borbe med zavezniki in nemškimi četami pri Namsosu. Nemci so prepeljali nekatere čete z letali in jih odlagali s padali. Dejstvo, da Nemci niso mogli zavzeti Gronga, se tolmači kot dokaz, da Nemci ne morejo prevažati svojih čet po železnici od Hela do Gronga. Nemci morajo uporabljati padala, kar pa ne gre brez velikih težav. »Svenska Dagbladet« pravi, da Norvežani še vedno držijo utrdbo Hegrö. Nemci so poslali v Hegrö parlamentarce, ki pa so jih odklonili. Proti severu sta dve ozki poti. Ena gre po Gudbrandski dolini, vendar pa so tu že zavezniki. Druga gre po Osterdal, to pot pa so zaprle norveške čete.

Stockholm, 21. aprila. AA. (Reuter) Računajo, da so se zavezniki čete spopadle z Nemci v Namsosu, na eni izmed točk, kjer so se britanske čete izkrcale. Nemci so spustili na tem kraju večje število čet s padali. Dejstvo, da nemške čete ne morejo zavzeti mesta Gronga, ki je 40 km vzhodno od Namsosa, se tolmači kot znak, da jim je onemogočen prevoz čet po železnici. Mislijo, da ne bi spuščali svojih

čet s padali, če ne bi bile velike težave pri prevozu »Svenska Dagbladet« pravi, da Norvežani še naprej drže Hegrö, ki je 40 km vzhodno od Trondhjemja. List tudi pravi, da so Nemci skušali branitelje te trdnjave pripraviti do predaje, vendar pa niso uspeli. Dopisniki švedskih listov poročajo s švedsko norveške meje, da so nemške čete pri Trondhjemu prisiljene obračati vso pozornost na operacije, ki se razvijajo sedaj v Namsosu.

Šele predigra večje akcije

Od razvoja dogodkov na severu bo odvisno tudi bodoče zadržanje nevtralcov

London, 21. aprila AA. (Reuter) V svojem današnjem članku v »Observer« piše Garvin, da se dogodki na severu razvijajo povsem v korist zaveznikov, pri vsem tem pa odločitev še ni padla. Ves svet pričakuje, kaj bo. Zlasti nevtralcem čakajo nestrpnost, kaj se bo zgodilo. Ker so še mnogi v negotovosti in neopredeljeni, se zdi, da se pojavljajo stvari, ki bi bile sicer v korist zaveznikom, vendar pa bi mogle postati zanje tudi neugodne. Od izida borbe na severu je odvisno, če se bodo omahujoči nevtralcem odkrito izrazili za Veliko Britanijo in Francijo. Nato pravi članek, da je sedaj glavna naloga potisnitve nemške čete iz Norveške, pripominja pa, da ni treba precenjevati pomena delne zasedbe Norveške po Nemcih. Nadalje navaja, da so bile med svetovno vojno v celoti ali pa delno zasedene Belgija, Srbija in Rumunija, toda vse te države so dobile potem svojo svobodo. Vse to, kar so zavezniki doslej naredili na severu, je šele predigra akcije, ki bo morala postati še močnejša. Na koncu pravi Garvin: Zavezniki morajo narediti na severu močno potezo. Če nočejo napraviti take poteze, temelj bi bilo bolje, da ne store ničesar.

»Sunday Times« pravi: med drugim, da je imela nemška akcija na severu to dobro stran, ker je odprla oči nevtralcem. List objavlja tudi članek svojega diplomatskega urednika, ki pravi, da so merodajni krogi v Londonu z največjo pozornostjo

Stockholm, 21. aprila. AA. (Havas) Po vesteh, ki prihajajo v Stockholm, se norveška trdnjava Hegrö še vedno drži. Nemci so trdnjavo dvakrat napadli, da so bili vselej odbiti. V trdnjavi je samo 100 mož.

Umik Norvežanov iz Hamarja in Elveruma

London, 21. aprila. br. (Reuter) Norveške čete na področju severno od Osla so se po odredbi svojega vrhovnega poveljstva umaknile iz Hamarja in Elveruma na novo utrjeno črto, ki je bila zgrajena nekoliko severno od obeh mest. Umik je bil potreben zaradi premoci nemške vojske. Nemci so postavili na to fronto dve diviziji vojaštva.

Angleško bombardiranje Narvika

Amsterdam, 21. aprila. z. Po vesteh iz Švedske so angleške vojne ladje, ki so večeraj popoldne bombardirale Narvik, prizadele Nemcem v luči izredno veliko škodo. Skoraj vse obalne baterije so bile uničene. Angleške granate so razdejale tudi celo vrsto skladišč v luči. Nekaj granat je udarilo tudi v mesto. Nastala sta dva požara.

spremljali vso razpravo o Nizozemski Indiji. V teh krogih izjavljajo, da se je dejansko treba bati, če bi v gotovih okoliščinah utegnili priti do motenj v obstoječem redu na Tihem oceanu. To mnenje prevladuje tudi v službenih nizozemskih krogih, čeprav ne mislijo, da bi takoj ali pa sploh neizbežno moralo priti do takih motenj. Nobenega dvoma ni, pravi list, da je bilo v Nizozemski Indiji mnogo izvršenega za obrambo, tako da bi bile bogate nizozemske kolonije same sposobne z uspehom upreti se vsakemu nenadnemu napadu, čeprav bi bil izvršen z znatno močnejšimi silami. Po mnenju članekarja ne more Japonska odtrgati zadosti pomorskih sil od svojih glavnih oporišč, če bi izvršila tak nenadni napad s premočnimi silami. Ni treba pozabiti, da se na Tihem oceanu nahaja večina ameriške vojne mornarice, tam pa je tudi britanska vzhodno-azijska eskadra, ki se opira na svoje močno oporišče v Singapuru. Pomorske sile Zedinjenih držav in Velike Britanije so po mnenju članekarja faktor v korist ohranitve obstoječega reda v tem delu sveta. Nizozemski voditelji mislijo, da je za sedanje resne čase najbolje, če ostanejo pri dosedanjih temeljnih smernicah, namreč da v Nizozemski Indiji še naprej vodijo gospodarsko politiko odprtih vrat, pri čemer pa so pripravljene z oboroženo silo odbiti vsak napad na Nizozemsko Indijo.

Reakcija med nevtralcem

Značilen preokret med švedskim socialističnim delavstvom

Stockholm, 21. aprila

Nastala je reakcija, ki bo švedskemu narodu v veliko korist. Mnogo socialističnega delavstva, ki so odselej odklanjale sleherni militarizem, so v hlipu izpremenile svoje stališče. Na Švedskem se opaža, da so postale prav delavske množice po duhu najbolj militaristične. V enem samem tednu se je ustvarilo najtesnejše duhovno sodelovanje med švedsko vojsko in švedskim delavstvom.

Švedski tisk opozarja na tak preokret in beleži,

V teh nevtralnih državah se razvijajo sedaj z izredno brzino močne nacionalne fronte, na katere se bo lahko moralno oprirala vojna sila vsake izmed teh držav, če bi se morala angažirati za obrambo. Vsekakor je treba računati s tem, da se bo lava iz srednjeevropskega vulkana kmalu razlila spet v neko novo smer.

Sven Hedin aretiran?

Stockholm, 21. aprila. AA. (DNB) V francoskem tisku se ponovno pojavljajo vesti, da je znani raziskovalec Sven Hedin bil aretiran. Kakor znano, je švedska vlada že ponovno zanikala te vesti in ugotavljala, da ni bila niti ena vidna osebnost aretirana v zadnjih dneh.

Odhod švedov iz Kodanja

Kodanj, 21. apr. AA. (DNB). Okrog 500 švedskih državljancev je večeraj popoldne zapustilo Kodanj in se odpeljalo v Malmö. Z isto ladjo je odpotoval na Švedsko tudi dosedanji norveški poslanik v Berlinu, ki je pol ure prej prispel v Kodanj. Stockholm, 21. aprila. br. V Stockholm je prispel norveški poslanik iz Berlina. Z njim se je pripeljalo tudi vse osebje tamkajšnje norveške poslanštva. Z neko ladjo se je pripeljalo v Malmö tudi 500 Švedov, ki so zapustili Dansko.

Švicarska vohunska afera

Curih, 21. aprila. z. Švicarski listi se danes bavijo podrobneje z vohunsko afero, ki je bila odkrita v švicarskem vojnem ministrstvu. Pri tem ugotavljajo, da dr. Truend po svojem značaju ni dorastel po-

sлом, ki so mu bili poverjeni. Imel je slike z vojaškimi in športnimi organizacijami. Od njih nihče ni dvomil o njegovi zanesljivosti. Dr. Truend je bil v težavnem finančnem položaju.

Izjave poveljnika švicarske vojske

Bern, 21. aprila. AA. (Reuter) Na neki proslavi je govoril poveljnik švicarske vojske general Guisam, ki je pri tej priložnosti dejal:

Imamo tri sovražnike. Prvi je zunanji sovražnik, o katerem danes ne mislim govoriti, drugi je naš notranji sovražnik, ki se pojavlja v obliki tujih državljanov, ki so med nami in ki ne razumejo, da ne bomo dopustili nobenih sabotaj ali pa propaganda neresničnih vesti proti naši državi, tretji sovražnik pa so oni Švicarji, ki ne razumejo sedanje položaja in niso pripravljene za nobene žrtve. Naj se zrodi karkoli, mi bomo branili svojo Švico. Hočemo biti gospodarji v svoji hiši. Za to idejo ni nobena žrtev prevelika. Mi smo svobodni narod in svobodni bomo tudi ostali.

Praznik rojstva Rima

Rim, 21. aprila. br. (Stefani) Po vsej Italiji so danes praznovali praznik tako zvanega rojstva Rima in dela. Vsa mesta so bila v zastavah. Po raznih krajih je bilo svečano zaključenih večje število javnih del. Delavskim invalidom je bilo razdeljenih na tisoče invalidskih knjižic, ki jih upravičujejo do rednih podpor. V Beneški palači je Mussolini razdelil rimskim delavcem večje število takih knjižic. Ob tej priložnosti je delavce nagovoril z nekaj besedami:

»Reči vam hočem le eno besedo.« je dejal, »treba je delati in oboroževati se zaradi veličine Italije. To je geslo, ki mora veljati za ves italijanski narod prav v sedanjih časih.«

Na Kapitolu je imela italijanska akademija svojo izredno svečano sejo. Ob tej priložnosti je govoril njen predsednik o njenih dosedanjih uspehih in o njenem programu.

Rumunski trgovinski minister v Italiji

Bukarešta, 21. aprila AA. (Havas) Rumunski trgovinski minister Christu bo odpotoval jutri v Milan, kjer si bo ogledal mednarodno razstavo.

Zbližanje med Rumunijo in Rusijo

Sporodno z jugoslovenskimi napovedujejo tudi rumunska trgovinska pogajanja z Rusijo

Rim, 21. aprila. (Dr. O. A.) »Messaggero« poroča, da pričakujejo v Bukarešti, da se bodo v kratkem pričela tudi sovjetsko-rumunska trgovinska pogajanja, ki se bodo razvijala vzporedno z jugoslovensko-sovjetskimi pogajanja. Teren za to je že pripravljen. Vsekaror bodo ta pogajanja s politični krogi so prepričani, da je v doglednem času izključena sliherna Sovjetska vojska akcija proti Rumuniji ali jugovzhodni Evropi sploh. Sovjeti sicer grade močne utrdbe vzdolž svoje rreie v Besarabiji, toda to še ne more biti znak, da se pripravljajo za kak napad.

Tudi odnosi med Madžarsko in Rumunijo se polazoma zboljšujejo. Prvi vidni element je bil v tem pogledu sporazum glede policijske službe na Dunavu. Sedaj je napovedan prihod madžarske trgovinske delegacije v Bukarešto. Madžarska delegacija bo prispevala v torek.

Na drugi strani pravi »Messaggero«, se tudi odnosi med Madžarsko in Jugoslavijo vedno bolj izpopolnjujejo v smislu prijateljskega sodelovanja. Za to pričata napovedana obiska jugoslovenskega trgovinskega ministra dr. Andresa v Budimpešti in neke madžarske vladne osebnosti v Beogradu.

Italijanska sodba o položaju na Balkanu

Rim, 21. aprila. (Dr. O. A.) Rimski politični krogi danes znova splošno ugotavljajo, da se položaj na Balkanu čim dalje bolj razčišča. To poudarja tudi glasilo italijanskih vojnih dobrovoljcev »Voce d'Italia«, v katerem pravi Gayda, da Italija v nasprotju z vsemi propagandnimi govoricami iz nasprotnih taborov nima nikakega namena napasti katero koli balkansko državo, nego ji je nasprotno vse na tem da vpliva na zboljšanje odnosov med balkanskimi državami, kakor ji je to uspešno tudi glede svojih odnosov do njih.

Angleška trgovinska pogajanja s SSSR

London, 21. aprila. »Sunday Times« objavlja danes zanimive informacije o razvoju nemško-sovjetskih gospodarskih odnosov. Med drugim ugotavlja, da Sovjetska Rusija doslej ni hotela priznati nemške carinske unije s Češko in Moravsko.

V zvezi z napovedanim nadaljevanjem angleško-sovjetskih trgovinskih pogajanj.

Letalski boji na zapadu

Z zboljšanjem vremena so oživile tudi letalske operacije

Pariz, 21. aprila. AA. (Havas.) Čim se je vreme zboljšalo, se je ojačilo tudi letalsko delovanje. Včeraj so se na obeh straneh dvignila številna ogledniška letala. V Franciji so angleška letala sestrelila dve nemški letali, francoski piloti pa prav tako dve nemški letali. Peto nemško letalo je prišlo v ogenj francoskih letal ter je nato pobežnilo preko Belgije in končno padlo na nizozemsko ozemlje. Zavezniško letalstvo ni imelo nobenih izgub. Le eno francosko letalo se je moralo spustiti na belgijsko ozemlje. Na kopnem je ostal položaj nespremenjen. Le na nekaterih krajih je bil živahen topniški ogenj. Pri Niedu so nemške patrole prišle do prvih francoskih postojank, vendar pa so se morale takoj umakniti.

Pariz, 21. aprila br. Nad zapadno fronto so se letalski spopadi danes nadaljevali. Po informacijah agencije Havas je angleškim in francoskim letalcem uspelo sestreliti nadaljnja štiri nemška letala. Neko peto nemško letalo je bilo prisiljeno pristati na belgijskih tleh.

Po naknadnih zanesljivih informacijah je bilo včeraj nad zapadno fronto sestreljenih 9 nemških letal. Le eno angleško letalo je bilo tako poškodovano, da je moralo pristati v neposrednem zaledju francoske fronte.

Nemško in francosko vojno poročilo

Berlin, 21. aprila. br. (DNB). O dogodkih na zapadni fronti pravi vrhovno poveljstvo nemške vojske v svojem današnjem vojnem poročilu:

Znatno povečanje francoske vojne mornarice

Zgraditev štirih bojnih ladij po 35.000 ton — Izjave ministra za vojno mornarico Campinchi

Pariz, 21. aprila br. (Havas) »Journal« je danes objavil nekaj pomembnih izjav ministra za vojno mornarico Campinchi, ki jih je dal njegovemu poročevalcu o gradnji francoskih vojnih ladij in naraščajoči francoski pomorski vojni sili. Francoski minister je izjavil, da bosta prvi dve francoski bojni ladiji po 35.000 ton »Richelieu« in »Jeanne d'Arc« v kratkem vključeni v francosko vojno mornarico. Obe vojni ladiji sedaj oborožujejo. Nadaljnji dve enaki bojni ladiji »Clemenceau« in »Gascogne« bosta prav tako kmalu dograjeni. Tako bo dovršen del francoskega vojne gradbenega programa.

Poleg Velike Britanije, je dejal Campinchi, ima Francija sedaj največjo vojno mornarico na svetu. Ta uspeh pa je bil tudi najujen, če hočemo braniti vse svoje kolonialne posesti. Ni mogoče ohraniti svoje lastnine če se ne zaščiti z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Francija nima najmanjšega namena, da bi odstopila tuju se tako majhen del svojega ozemlja in svojih kolonij. Zato mora biti močna. Tem večja pa mora biti naša moč, če hočemo v

ugotavlja list, da je pobudo za to dal poslanik Majski že pred tremi tedni. Tedaj je angleškemu zunanjemu ministrstvu predložil posebno noto sovjetske vlade, ki je vsebovala vrsto predlogov o ureditvi najaktualnejših vprašani v gospodarskih odnosih med obema državama. Sovjetska vlada je podala tudi neke garancije, da blago, ki ga bo uvažala iz Velike Britanije, ne bo reeksportirala v Nemčijo. Angleška vlada pa se je postavila na stališče, da te garancije še niso zadostne, vendar pa se je odločila na podlagi teh predlogov pogajati se za sedaj o pogojih, ki bi omogočili obnovo pogajanj za novo trgovinsko pogodbo med obema državama.

Angleški pogoj

Rim, 21. aprila (Dr. O. A.) Veliko pozornost je v tukajšnjih političnih in gospodarskih krogih zbudila vest iz Londona, da se je angleški zunanji minister lord Halifax sestel s sovjetskim poslanikom Majskim ter mu sporočil pripravljeno angleško vlado za trgovinska pogajanja. Lord Halifax pa je pri tem postavil pogoje, da mora Sovjetska Rusija prenehati z dobavami svojega blaga Nemčiji.

Današnji »Sunday Times« ugotavlja tudi novo zblizanje med Moskvo in Ankaru.

»Popolo di Roma« ugotavlja danes, da so bile vesti o preokretu v odnosih med Moskvo in Beogradom na zapadu spčetka sprejete zelo rezervirano, včeraj pa so angleški krogi zavzeli povsem novo stališče do napovedanih jugoslovensko-sovjetskih trgovinskih pogajanj in jih presojajo zelo simpatično.

Konferenca ameriških vojaških atašejev

Genova, 21. aprila. (Dr. O. A.) Tu so se v četrtek sestali vojaški atašeji Zedinjenih držav iz vse Evrope. Konferenca je bila pod vodstvom ameriškega generala Millesa, ki je šele te dni prispel v Evropo. Prisostvoval ji je ves čas tudi ameriški poslanik v Rimu Phillips. General Milles je prispel v Evropo s posebno vojaško misijo. Kakor je imel Sumner Welles nalogo proučiti razvoj političnega položaja v Evropi, tako je Millesova misija enakega pomena in značaja, le da se nanaša na vojaška vprašanja.

Konferenca ameriških atašejev je bila danes zaključena.

Na zapadu so bile odbite sovražne izvidniške čete jugozapadno od Saarlauterna in Bergshaberna, ki so imele pri tem velike izgube. Na nemški strani ni bilo izgub. Nad nemško-francoskim obmejnim ozemljem je bilo včeraj več letalskih spopadov. Eno nemško letalo je bilo pri nekem takem spopadu sestreljeno, nemška lovka letala in protiletalsko topništvo pa so sestrelila 5 sovražnih letal raznih tipov nad nemškim in sovražnim ozemljem.

Pristanek nemškega vojnega letala v Švici

Bern, 21. aprila br. Dopoldne je na letališču Bierfeld pri Baselu nenadno pristalo nemško letalo, ki se je pri tem poškodovalo. Nemški letalci so bili takoj internirani.

Bern, 21. aprila z. Letalo, ki je bilo prisiljeno pristati dopoldne na letališču v bližini, je bombnik tipa »Dornier«. Označeno je bilo z »Do 17« čeprav se je pri natančnem pregledu letala izkazalo, da je dejansko tipa »Do 21«. Nemški bombnik je moral preleteti veliko daljavo, ker so bili njegovi bencinski rezervoarji že prazni. Po nekih podatkih je letalo priletelo iz Šlezije. Nad Švico je izgubilo orientacijo ter je zaradi pomanjkanja bencina pristalo na Bierfeldu. Nad Švico je prodrlo do Möhliha, kjer je velika tovarna orožja. Na letalu so bili ironični napisi na račun Churchill in angleške admiralitete. Švicarski vojaški organi v letalu niso našli letalskega dnevnika.

Izpremembe v italijanskem vojnem letalstvu

Rim, 21. aprila br. Na poveljniških mestih italijanskega vojnega letalstva so bile izvršene velike izpremembe. Za poveljnika I. letalske eskadre je bil imenovan general Fouger. Za poveljnika III. eskadre general Pellegrini, za poveljnika letalstva v Libiji general Porro, za poveljnika civilnega letalstva pa general Bernasconi.

Nova italijanska podmornica

Spezia, 21. aprila. br. (Stefani). Tu je bila danes splovljena v morje nova velika podmornica »Baracca«.

Gasilci varujejo narodno premoženje

Priljubljeni so tudi na odločno varstvo domovine

Ljubljana, 21. aprila V verandni dvorani Uniona je bilo danes dopoldne zborovanje gasilske zajednice dravske banovine, katerega se je udeležilo 51 delegatov žup, 17 članov osrednjega odbora in 5 članov nadzornega odbora. Prišli so tudi odposlanec banske uprave in inspektor dr. Franc Logar, komandant vojnega okrožja polkovnik Zivanovič ter zastopniki stareinstva gasilske zveze in mestne občine. Ob viharnem navdušenju zborovalcev so bile poslana pozdravna brozjavka Nj. Vel. kralju Petru II., pokrovitelju Nj. Vis. kraljeviču Tomislavu, ministru za telesno vzgojo naroda in banu. Za tem je predsednik počastil spomin v preteklem letu preminulih članov, katerim so zborovalci izkazali čast s trikratnim »Slava!«

Ker so bila med zborovalce razdeljena obširna tiskana poročila o delu zajednice v pretekli poslovni dobi, so bili na zborovanju prečitani le nekateri podatki. Zbornamo naslednje:

Notranje delo

V pretekli triletni poslovni dobi so bili po vseh župah administrativni tečajji za tajniko in blagajniško poslovanje. Število plačujočih naročnikov »Gasilca« se je dvignilo za 75 odstotkov in šteje sedaj 3500 članov. »Samopomoč« je bila deležna precejšnjega nezaupanja s strani članstva. Zaradi tega je bilo treba nezgodno zavarovanje prepustiti poklicnemu zavarovanju. Zavarovanih je blizu 7000 članov. Gasilska odklivanja so povzročala precej zmede in zajednici se ni posrečilo poskrbeti za primerna priznanja od strani državnih oblastev v taki meri, kakor je to prej bilo običajno.

Tehnika v gasilstvu je napredovala. Zjednica je priradila 20 petdnevnih tehničnih tečajev. Da bi bil pouk smotrni, so bili tečajji centralizirani. Zanje je bilo potrošeni 103.000, za gasilske izpite pa 23.000 din. Za kongresne tečaje je bilo nadalje izdanih 12.200 din, za inspekcije čet pa nekaj nad 16.000 din. Tehničnemu pouku je služila tudi gasilska razstava ob lanskem kongresu. Zjednica je izpopolnila z nabavo raznega orodja tudi svoj tehnični inventar. Organizirala si je tudi gasilsko knjižnico, ki ima namen izdajati knjige za sistematično urejen gasilski pouk. Varstvo naših krajev so gasilci začeli organizirati s poukom o pasivni zaščiti pred letalskimi napadi na raznih tečajjih. Tako je bilo v treh letih potrošeni za gasilsko teoretično in praktično izobrazbo 641.677 din. Ni pa uspelo ustanoviti toliko zaželeno gasilsko šolo.

Samarjanski tečajji so bili v preteklem letu v precejšnjem številu po raznih župah samostojno ali pa v zvezi s krajevnimi odbori Rdečega križa. Naraščaj šteje sedaj 1200 članov in mu je posvečen poseben kotiček v »Gasilcu«. Zanj so predvideni tudi posebni tečajji. Gasilstvo se zaveda, da smo Slovenci najbolj ogroženi del v državi. Narodno delo je zato povezano v gasilstvu s prosvetnim delom.

Predsednik dr. Kodre je poročal o lanskem kongresu v Ljubljani, o podporah za onemogle gasilce in o razdelitvi podpornega gasilskega sklada. Nabavljala zadruga zajednice šteje 182 članov s 357 deleži. Njeni fondii znašajo 60.000 din čistega premoženja. Skupnega premoženja ima zajednica blizu 300.000 din. Odnosi zajednice do žup in čet so bili v splošnem zadovoljivi. S poročilom o odnosih našega gasilstva do gasilstva v tujini je predsednik zaključil obsežno poročilo.

V 26 župah 971 čet

Zanimive podatke o moči naše gasilske vojske je prineslo poročilo tajnika Franca Mežka. V 26 župah je zbranih 971 čet, od tega 962 prostovoljnih, 6 industrijskih, 2 zavodski in 1 poklicna. Od imenovanih čet jih je bilo največ ustanovljenih leta 1934, najmanj pa leta 1917. Iz zapisnikov župnih skupščin je razvidno veliko delo, ki ga opravljajo posamezne župe in čete. Gasilska zveza je doslej odklivala 274 oseb. Vsega skupaj je bilo doslej podeljenih 1023 srebrnih in 40 zlatih križcev, kar pomeni, da je bilo odklivanega skupno 29 odstotkov članstva. Iz fonda, ki naj bi ga gasilska zveza prejela od ministrstva za telesno vzgojo naroda, do danes še ni prejela nobene podpore. Zlasti gasilci v pasivnih krajih, kjer so zelo težke življenjske razmere in je požarna varnost manjša, bi bili potrebni podpora za zidavo domov in nabavo orodja. Zjednica sama pa nima sredstev, da bi mogla kriti te potrebe. Razumljivo je, da si marljivi gasilci pomagajo po svoje. Lani so priradili 148 tombol, 48 srečolovov in 8 loterij. Ob teh prilikah so spravili v promet 1.061.000 tablic z vrednostjo 2.771.000 din, dobitkov pa so razdelili 44.331 v vrednosti 1.676.735 din.

Ni manj zanimive podatke ni prineslo poročilo gasilskega inspektorja inž. Dolenca o strokovnem tehničnem delu ter o delu gasilskih žup in čet:

Samarjanske odseke ima 20 odstotkov naših čet, izprašanih samarijanov pa je okrog 300. Čete imajo 28 avtomobilov za prevoz bolnikov in ponesrečencev. Župe so imele 91 tečajev, čete pa 1123 strokovnih predavanj in 10.941 raznih vaj. Požarna statistika je zabeležila skupno 661 požarov (315 malih, 263 srednjih, 55 večjih in 28 velikih). Vzroki teh so bili v 39% zaradi nepazljivosti in samovžigov, 3% zaradi dimnika, 4% zaradi električnega toka, 4% zaradi strele, 23% po krivdi požigalcev, 2% so jih zanetili otroci, 28% pa niso mogli ugotoviti vzroka. Gorelo je v 73,5% na zavarovanih poslopih, pri katerih je ocenjena škoda znesla 13.696.112 din ali 85% skupne škode, v 26,5% pa na nezavarovanih poslopih, kar je povzročilo 2.521.210 din ali 15% škode. Skupna škoda je torej cenjena na 16.217.322 din. Le v 37 primerih, torej 6% gasilci zaradi oddaljenosti ali neobveščenosti niso nastopili. Na požariščih pa je delalo skupno 11.964 gasilcev 2183 ur, to je 26.117.412 delovnih ur. S temi akcijami so preprečili približno za 95 milijonov nadaljnje škode. Ponesrečilo se je pri tem delu 49 gasilcev, 5 smrtno, poginilo je pri požarih 84 glav živine in 524 kurov perutnine. Zanimivo je tudi, da je največkrat gorelo v opočnočnih in prvih popoldanskih urah. Premoženje vsega gasil-

stva v naši banovini se ceni trenutno na 60 milijonov, dolgov pa ima nekaj nad 4 milijone.

Sledila so poročila predsednika tehničnega odseka Konrada Goligranca, predsednika samarijanskega odseka dr. Franca Misa in zelo obsežno poročilo predsednika kongresnega odbora Pavla Japlja. Lanski kongres je bil deficiten. O delu uprave »Samopomoč« je poročal še poslovodja Zdravko Mikuz, nakar je bil sprejet proračun za bodoče leto v skupnem iznosu 728.097 din.

Preureditev zveze

O reorganizaciji gasilstva v naši državi je govoril starešina Snoj. Slovensko gasilstvo je vedno prednjačilo ostalemu v državi. Slovenski, hrvaški in srbski gasilci so se spričlo notranje preureditve države zedinili. Da ustanove tri narodne gasilske zveze, ki bodo združene v vesdržavno zvezo z reprezentativnim značajem.

Pančo Vladigerov in današnji koncert

Ljubljana, 21. aprila V Ljubljano je poslednje dni prispel priznani bolgarski komponist svetovnega slovesa, profesor sofijskega konservatorija Pančo Vladigerov. Že v četrtek je imel v našem radiu koncert lastnih skladb, ki so izvalje veliko zanimanje. Pančo Vladigerov je danes popularna in znana skladateljska osebnost ter bo sodeloval tudi na jutrišnjem koncertu. V zvezi s tem je dal nekaj izjav.

Kako boste udeleženi na filharmoniškem koncertu?

Ljubljanska filharmonija bo jutri izvajala mojo »Vardarsko rapsodijo«, ki je doživela že čez 3000 izvedb po vsem svetu in moj »Klavrski koncert«, ki je bil na sporedih velikih koncertov tudi že nad 40 krat, tako n. pr. v Sofiji, Bukarešti, Bruslju, Pragi, Bratislavi, Stuttgartu, Zagrebu, Varšavi, Parizu, Budimpešti, Anversu, Amsterdamu in drugod. Klavrski del bom izvajal sam, saj se bistveno posvečam tudi solistični pianistični igri.

Kakšna bo izvedba?

Prepričan sem, da bo odlična. Poslušal sem že več skušenj, na katerih sem se uveril o velikih sposobnostih dirigenta dr. Švare, ki je vsekar izvrstjen muzik ter je z velikim smislom zjel ne le komplcirano ritmiko, temveč tudi prav tako komplcirano interpretacijo obeh mojih skladb. Tudi filharmoniki so odlični in tako bomo skupno jutri nudili koncert, od katerega bo imela publika prvovrsten umetniški užitek.

Kakšni so Vaši odnosi do naših glasbenikov?

Najboljši. Cenim jih zaradi kvalitete njihovih del in zaradi ambicioznosti, ki jo izkazujejo. Naj omenim zlasti Osterca, enega najpomembnejših jugoslovenskih skladateljev, s katerim me že dolgo vežejo prijateljski in strokovni stiki. Vesel sem, da sem ga našel živega in zdravega po njegovi težki bolezni; sedaj mi je povsvelil svojo zadnjo, sijajno zvenečo klavrsko skladbo, ki jo bom seveda marsikje izvajal. Dalje omenjam priznanega skladatelja Škerjana, Bravničarja in druge. Na Ljubljano vobče pa me vežejo lepi in tesni spomini ter se v njej počutim kakor doma. Tu so z lepim uspehom izvajali pred nekaj leti moja opera »Car Kalojan«, tu sem že večkrat koncertiral in tu imam dolgo vrsto iskrenih prijateljev iz muzikalnih ter ostalih umetniških in izven umetniških krogov. Verjemite mi, da bom te stike gojil vedno tudi naprej in da se bom trudil za čim tesnejše sodelovanje bolgarskih in slovenskih muzikalnih ter kulturnih osebnosti vobče. Saj moramo samo na ta način graditi mogočno slovensko stavbo, ki bo jamčila za neovirano vsestransko rast slovanstva.

In vaši skladatelji?

Delajo pridno, da se čimbolj približajo

Bolgarski odmevi izjav dr. Mačka

Sofija, 21. aprila. AA. List »Slove« objavlja dolg članek Kozuharova pod naslovom »Dr. Vladko Maček«. Pisec ugotavlja med drugim, da bi bil dr. Maček eden izmed najbolj popularnih političnih mož naše celine, če ne bi obstajale figure današnjih diktatur v Evropi. Narava ga je usposobila za veliko vlogo ne samo v usodi svojega naroda, temveč tudi Jugoslavije. Nato opisuje Kozuharov sprejem pri dr. Mačku in podaja simpatičen popis njegove osebnosti. Nadalje navaja dr. Mačkovo izjavo o organizaciji miru na Balkanu in o jugoslovensko-bolgarskih odnosih in pravi, da je dr. Maček s še bolj prepričljivim tonom izrazil svoje prepričanje, da bodo razmere dovoljevale. List pravi dalje, da se je dr. Maček dolga leta boril za individualnost svojega naroda in da je bil istočasno propovednik zbliznanja med slovenskimi narodi, zlasti pa med južnimi Slovani.

Glavni urednik »Mira« dr. Brzicev piše med drugim, da je dal tridnevni obisk bolgarskih novinarjev v Beogradu povod tisku, da je posvetil več pozornosti Jugoslaviji ter jugoslovensko-bolgarskim od-

nosom. Nikoli ni bilo bolj kakor danes neogibno potrebno, da razmislimo o naših sedmih odnosih, in sicer pravi zaradi dogodkov na zapadu, Ti odnosi niso bili nikdar bolj pomembni in s tem se pojasnjuje sedanje zanimanje bolgarske tiska. Če bosta obe državi v resnici v dobrih odnosih, ne bosta mogli iti narazen. Iskreno prijateljstvo se doseže, če se odstranijo dvomi in nezaupanje. Zato je treba, da sodelujeta obe državi popolnoma kot enakopravni.

»Slovensko gasilstvo kot narodna organizacija, ki šteje 31.000 izvršujočih članov, je pripravljeno vsak čas braniti interese in koristi Jugoslavije pod narodno dinastijo Karadjordjevičev. Smatra, da mu je zagotovljen uspešen napredek in razvoj edino v narodni državi Jugoslaviji v zvezi s Srbi in Hrvti ter v samoupravni Sloveniji. Zahteva skorajšnjo preureditev jugoslovenskega gasilstva na osnovi narodnih samouprav, ki naj ga gasilska zveza izvede v polno zadovoljstvo slovenskega, hrvaškega in srbskega gasilstva.«

Vaši bodoči načrti? Mnogo jih imam, čeprav je danes težko delati načrte. Pomislite, zaradi vojnih dogodkov na evropskem zapadu mi je šlo v izgubo čez 50 koncertov v različnih norveških, finskih, švedskih, belgijskih, holandskih, danskih in drugih mestih. No, pa človek kljub temu ne sme postati pesimističen. Načrte uresničujem, kolikor mi je spričlo izrednih prilik mogoče in trdno verujem v čas, ko bomo mogli spet miho, brez ovir delati vsak na svojem kulturnem področju.

Ste poslušali svojo rojakinjo Leventovo v operi? Da, razume se. Poznam jo že od prej in sem bil prepričan, da bo doživela velik uspeh. In res! Včeraj je pela »Madame Butterfly« v formatu velike pevke in v četrtek bo v »Adrijani« nedvomno tudi zmagala. Lepo poje in lepa je! To pa je maksimum, ki ga more nuditi operna pevka občinstvu. Prav gotovo bo v Ljubljani veliko zanimanje tudi za predavanje našega odličnega muzikologa in kritika Kamburova. In vse to je zasługa delavnosti naše jugoslovensko-bolgarske lige, ki je našla na pristojnih mestih v operi, filharmoniji in drugod polno razumevanje. Takšna stremjenja kulturnega izmenjavanja in združevanja dveh slovenskih narodov je opaziti le redkokoli drugod.

Kako dolgo ostanete pri nas? Zal bom moral iz vašega lepega, privlačnega in kulturnega mesta kmalu odpotovati, ker imam na sporu vrsto koncertov v Bolgariji, razen tega pa me čakajo moji učenci na konservatoriju. Vendar upam, da se kmalu spet vidimo. Sicer pa se še itak vidva jutri na koncertu.

Poslovil sem se od prijaznega umetnika v prepričanju, da se bo kulturna Ljubljana velikemu skladatelju za njegovo pozornost odložila z lastno pozornostjo ter se ne bo prikrajšala za izredni estetski užitek, ki ji ga bo nudil ponedeljski filharmonični koncert.

Pevski zbor Glasbene Matice v torek ne bo imel vaje, pač pa v sredo in četrtek, obakrat ob 20. uri pod vodstvom ravnateljca Poliča. Odbor.

Jugoslovensko-bolgarska liga v Ljubljani vabi vse svoje člane in prijatelje bolgarske kulture, da se udeležijo nocojšnjega koncerta Ljubljanske filharmonije, ki je prirejen v okviru bolgarske glasbene tedna in bo ob 20. v veliki dvorani hotela »Union«. Naša dolžnost je, da s svojo udeležbo počastimo slavnega bolgarskega skladatelja g. prof. Pančo Vladigerova, ki bo pri koncertu osebno sodeloval.

DRAMA

Ponedeljek, 22.: zaprt.

Torek, 23.: Hamlet. Red A. Gostovanje Zvonimirja Rogoza.

Sreda, 24.: Partija šaha. Red sreda.

Četrtek, 25.: Hamlet. Red četrtek. Gostovanje Zvonimirja Rogoza.

PRVO ROGozoVO GOSTOVANJE V »HAMLETU« JE POTRDLJO NEJGOVO PRILJUBLJENOST PRI OČINSTVU, KI JE GOSTA PRISRENO SPREJEL. USPELA SOBOTNA PREDSTAVA JE PRIČA VELIKE PRIZADEVNOSTI IN UMETNIŠKE ZMOŽNOSTI NAŠEGA ANSAMBLA. JUTRIŠNJE GOSTOVANJE BO ZA ABONMA A.

OPERA

Ponedeljek, 22.: zaprt.

Torek, 23.: zaprt. (Gostovanje opere v Celju: Rusalka).

Sreda, 24.: zaprt.

Četrtek, 25.: Adriana Lecouvreur. Izven. Gostovanje bolgarske sopranistke Vane Leventove

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Torek, 23. aprila ob 20.15 Pekovska.

Zgodbo o bogatem peku, ki se je oženil z neko plemljino in si je z njo nakopal na vrat cel kup plemenite žlahte, ki bi ga skoraj upropastila, ste gotovo že slišali. Sentjakobsko gledališče jo uprizarja pod imenom »Pekovska« z izrednim uspehom. Jutrišnja predstava »Pekovska« bo ob 20.15. Je drobredna in sicer za revne učence Državne ženske realne gimnazije v Ljubljani. Občinstvo opozarjamo, da si tudi za to predstavo pravočasno prikrbri vstopnice.

Martin Pavlin
železničar v pokoju
previden s tolažili svete vere.
K zadnjemu počitku ga spremimo 22. aprila ob 1/2 17. uri.
Priporočamo ga v molitve in blag spomin.
LJUBLJANA, 20. aprila 1940.
FRANC, JOŠKO, PETER, ANICA — otroci, in ostalo sorodstvo.

Tomšič še v grobu brez miru

V obžalovanja vrednih okoliščinah se nam odpira problem poslednjega bivališča prvaka slovenskih novinarjev, njegovega spomenika in še nekaj drugih vprašanj, ki se tičejo mariborske Čitalnice in Slovenske Matice

Anton Tomšič

Vsak kraj je nekaterim njihova usoda, tako je Maribor postal usodepoln za Antona Tomšiča. Najbrže bi ga tudi brez Maribora danes ne bilo več med živimi; skoro gotovo pa ne bi bil moral tako prezgodaj v grob, a prav gotovo njegov večni mir in pokoj ne bi bil že po komaj 70 letih nikjer tako kruto prekinjen, kakor se je to brez posebne potrebe dovoljenja in opravičila zgodilo tu v našem Mariboru dne 12. aprila 1940. In steer zgodilo baš od strani tistih, katerih prednikom je Tomšič v življenju storil toliko dobrega. Ni to ironija: Tomšičevi nasprotniki so pred svojimi somišljeniki častno rešili mrtvega Tomšiča klevete samomora in dali so mu prostor za večni pokoj ter ga tudi ves čas pustili v miru počivati. Onim pa, ki so šele zdaj, ko je Tomšič že nad pol stoletja počival v grobu, postali njegovi politični nasprotniki, je postal Tomšič v svojem grobu naenkrat tako na poti, da je moral skrivaj izginiti iz svojega večnega doma na pokopališču, kjer je še danes na stotine drugih grobov. Vsilili so mu drugo pokopališče, kjer mora svojo večno domačijo zamenjati z grobnico v družbi rajnkih, ki jih v življenju ali sploh ni poznal, s katerimi pa gotovo ni imel nobenih zvez. — Problem izenačenja po smrti?

Ze s tem je Tomšič še v svojem grobu postal oziroma nadalje ostal narodni mučenik. Usoda, ki ga je pred 73 leti privedla v Maribor, ga je tudi po njegovem tragičnem koncu spremila v grob. Ko se je zrahljala zemlja nad njim, je avstrijska vlada še stikala za zvezami iz njegovega delovanja za veliko jugoslovansko idejo. Tako važen se je še mrtve Tomšič zdel visokim in najvišjim vladnim krogom! (Tik pred smrtjo je imel več tiskovnih pravnih, katerim naj bi v ugodnem izidu pred novo poroto v Celju sledilo še 13, od vlade in armade priporočenih.)

Ko so Tomšiča položili v to zemljo, to že ni bila več božja njiva miru, marveč že — sporno polje starega boja za pokopališče, obstoječega iz starega in novega oddelka, na katerem se nahaja Tomšičev grob. Kot lastnica celega pokopališča se smatra stolna in mestna župnija. Tenu nasproti pa obstoji trditev, da je bilo staro pokopališče last stare slovenske župnije (der alten Windischen Pfarre), ki je prvotno obsegala vsa predmestja na levem bregu Drave, dočim se je mestna župnija omejevala le na notranji del mesta: imela je svoje pokopališče okoli stolnice in se je šele po opustitvi tega pridružila pokopališču slovenske župnije, iz katere arhiva pa so izginile lastninske listine, še preden so to župnijo spet prevzeli frančiškani (1861.).

To lastninsko sporno vprašanje samo beležimo. Važno za nas je dejstvo, da je to pokopališče cerkveno in ne občinsko. V tej razliki namreč leži — Tomšičev primer kot problem. Občina ima do cerkvenega pokopališča le dolžnost nadzorne oblasti, nima pa nobene pravice samovoljnega razporedjanja z obstojem pokopališča; to je pogodbeno stvar pokopališke uprave in lastnikov grobov in spomenikov.

Da bomo to v zvezi s Tomšičevim primerom še boljše razumeli, ogledimo si na kratko prej še Tomšičev spomenik.

Takoj po Tomšičevi smrti je izšel na slovenski narod naslovljeni poziv k zbirki za njegov spomenik. Ze na prvi poziv je dospela za tisti čas lepa prva zbirka. Značilno je, da se v seznamu darovalcev nahaja zelo mnogo duhovnikov. Prihodnje leto je bilo že toliko denarja nabranega, da so lahko mislili na naročilo spomenika. Še več. Mislili so celo na poseben duhovni spomenik, na ustanovo, o kateri bi se govorilo. Spomenik se je poveril ljubljanskemu kamnoseku Čamerniku. Dovišen je bil l. 1875. Za postavitev spomenika na Tomšičevem grobu je bila nameravana velika slavnost pod okriljem mariborske čitalnice. Toda pred to proslavo je dobil na-

sprotni nacionalni šovinizem tak strah, da je vnanja javnost šele pozneje iz kratke notice v »Slovenskem Narodu« izvedela, da Tomšičev spomenik s takim napisom že stoji.

Kako je spomeniški odbor še potem, ko je Tomšičev grob že dobil od vsega naroda darovani spomenik, ki naj bi bil prvi slovenski javni spomenik v Mariboru, skrbel tudi za trajen duševni spomin na Tomšiča; kako je Tomšičeva posmrtna usoda prišla v ožji stik z Matico v Ljubljani in s Slovensko čitalnico v Mariboru; kako je nastala širši javnosti sploh še neznan literarna in žurnalistična Tomšičeva ustanova, vse to je najbolj razvidno iz sledečega posnetka iz XIX. rednega občnega zbora Matice Slovenske z dne 5. decembra l. 1883, ki se doslovno glasi: »Član g. Levec poroča o Tomšičevi ustanovi. Odbor za Tomšičev spomenik je nabral do 6. l. 1872 vsega skupaj 1721 gld. 50 kr. in sklenil v posebnej seji, postaviti pokojniku spomenik, ostale denarje pa za duševni spomenik osnovati ustanovo, kateri bi bil namen podpirati slovensko literaturo in žurnalistiko. Novce je oskrboval pokojni dr. Rapoc; poravnali so se pogrebni stroški, poravnali nekateri zaostanki, postavil se je lep spomenik, naročila se je pokojnikova slika, ter plačevali stroški za oskrbovanje groba. 31. maja 1881. l. sklene odbor izročiti nekoliko nabranih novcev mariborske čitalnici v vedno oskrbo Tomšičevega groba, ostalino pa prepustiti Matici v izvršitev sklepa iz l. 1872. l., da namreč skrbi za ustanovo. Po smrti dr. Rapoca in dr. Kocelija je bil dr. Serbec sodniško pooblaščen, izvršiti odborove sklepe. Dr. Serbec je svojo nalogo hitro in točno izvršil in mariborske čitalnici poslal v omejeni nameni 508 gld. 42 kr. (podčrtal je pisec), Matici pa 1242 gld. 77 kr. Matičin odbor dosedaj o tem še nij sklepal, kako se porabijo ti novci, porabili se pa bodo gotovo v darovani namen. Sklenil je te novce naložiti na posebno knjigo ter o ustanovi voditi poseben račun. Slednje predlaga poročevalec: Naj slavni zbor prestano hvalno izročiti v... darovalcem in nekdanjemu odboru za Tomšičev spomenik in naj naloži odboju Matičnemu, da se za posebej pisemno zahvali g. dr. Serbecu, odvetniku v Mariboru, za točno in hitro izročitev sklepov. (Predloga se sprejme...)»

S predstojajočo objavo (iz Letopisa Matice Slovenske za leto 1884., stran 316.) je za drugo priliko podana možnost za natančnejše pojasnilo o nadaljnjih usodi Tomšičeve ustanove. Trenotno za nas važnejša — kar se tiče groba in spomenika — je javna ugotovitev dejstev:

1. da je bilo že od vsega početka za

Tomšičev grob in spomenik stvarno in pravno tako skrbnjeno, da bi morala ostati za vsakogar nedotakljivo;

2. da je bila ta posebna skrb poverjena Slovenski čitalnici v Mariboru, ki je — ker ves ta čas ni bila odvezana od omejenih oskrbe — moralno in po zakonu še danes odgovorna za sodanjo in bodočo usodo Tomšičevega groba in spomenika;

3. da pa zadene soodgovornost tudi povzročitelje samovoljnega izkopa in prenosa Tomšičevih zemskih ostankov, zrušenja njegovega spomenika ter razporedjanja z njim.

V koliko je za storjeno dejanje nadatje soodgovorna tudi stolna in mestna župnija v Mariboru, to spada v okvir posebnega pojasnila oziroma odgovora na vprašanje, zakaj se označuje baš primer Tomšiča kot problem naših pokopališč.

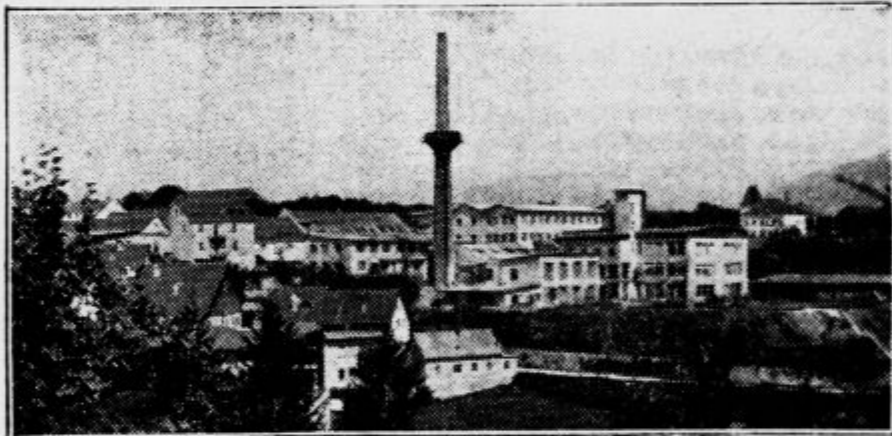
Ko je bilo to poročilo pisano — in to je bilo en teden potem, ko so Tomšiča preganili iz njegovega večnega počitka, Tomšič še ni prišel do svojega novega pokopališča na Pobrežju. Tam nekje na pobreškem pokopališču z drugimi v zaboju zaprt je moral počakati do izkopa še 6 drugih sličnih »sotrpinov«, tako da pridejo vsi v skupno grobnico na frančiškanskem pokopališču. Je pa na delu akcija, da dobi Tomšič za neopravičeno prekinjenje njegovega večnega počitka in motenja tuje posesti primerno zadoščenje.

Slika nam kaže dne 11. aprila porušeni spomenik in dne 12. aprila izkopani Tomšičev grob. Mož z lopato je grobarjev pomočnik, a oni drugi je bil — namesto Čitalnice — dolga leta skrbnik Tomšičevega groba

Gumi, vladar sveta

Na obisku v tovarni, ki preustvarja eno najbolj iskanih surovin naših dni

Jugoslovanske tvornice gume v Kranju

Nekdo si je pred dobrima dvema stoletjima skrbno ogledal belkasto tekočino, ki se je cedila iz skorje tropskega drevesa heveje in se, prestežena v posodo, sesedala, kakor se sesede mleko: na vrhu se je nabrala smetana, spodaj je ostala vodena tekočina. Indijanska plemena v Braziliji in domačini Vzhodne Indije so že dolgo uporabljali to neavadno mleko za izdelavo čevljev, za plamenice, posodo. Leta 1761. so se začele kemične preiskave »latexa«, sesedenega mleka heveje. V tej čudežni smetani so ležale klice avtomobila, dežnega plašča, gumijevih škornjev, policijskega pendreka... Človek, ki je prvi preizkušal lastnosti latexa, je prisluhnil bodčini desetletij in njegovo tenkočutno uho je zaznavalo ropot tisočerihih kalandrov, drvdranje avtomobilov po asfaltnih cestah, pridrušene stopinje stoterih nog, obutih v ceneje gumijeve škornje... Dal: bomo človeštvu dar neprecenljive vrednosti, dar, ki bo pospešil dot žiljenja; mu izpremenil videz... dali bodo človeštvu: gumij — so šepetala njegova usta. Milijoni ljudi bodo blagoslovljali te dneve, ko so izkušeni možje s tolikšno pozornostjo raziskovali lastnosti mleka tropskega drevesa heveje!

Stotisoči črnih rok je seglo po nožih. Po črnih hrbtih so padali udarci. Portugalski, španski, holandski — ljudje iz Evrope, ki se je naveličala starega načina življenja, so mrlično štel dragocena debla heveje in črne roke, ki so doprinsale svoj krvavi davek Evropi... Koliko kubičnih metrov na dan delamo? Pospešite delo, ne štedite udarcev! Evropa čaka na gumij!... Brazilija, Afrika, Ceylon, Borneo, Avstralija — čez ves tropski svet se je raztegnila ena sama plantaža gumijevih dreves. Človek je odkril nov idol, novo zlato tele, ki ga je molil: gumij...

Kako se obnaša latex pod različnimi temperaturami? Kakšne so lastnosti gumija, če mu primešamo žvepla, bitumena, cinkooksida? Porajala so se vprašanja, na katera so strokovnjaki noč in dan iskali odgovorov. Svet — poslovni svet, seveda — je doznal za nove genialne recepte. Vsak naslednji dan je prinašal novih možnosti za obdelavo gumija. Cele plantaže so delale za Američana Forda.

Gumi si je osvojil svet — vseh pet kontinentov. Stotisoče mešalnih valjev gnete dan na dan gumijevo testo in ga po točno določenih receptih izpreminja v preko dva tisoč najrazličnejših izdelkov. Stotisoče rok pozna eno samo opravilo: v majhne lepenkaste škatlice spravljajo gumijeve podpetnike, jemljejo iz kalupov rdečkaste termofore, preizkušajo trdnost gumija v laboratorijih, preizkušajo nove recepte, izpopolnjujejo stare — vdinjane so proizvodni gumija...

Sonce sije na hiše v Kranju, na visoke dimnike, ki se kakor ogromne, rdeče roke dvigajo v zrak. V Jugoslovanskih tvornicah gumijevih izdelkov dela preko štirosto parov rok. Daleč je Holandska Indija s svojim vročim podnebjem, s svojimi eksootičnimi drevesi, rastlinami in ljudmi. Delo, ki so ga nekega dne prekinili na Javi, na Sumatri, nadaljujejo roke naših gorenskih delavcev. Ogromni valji mešalnih strojev gnetejo testo, ki mu delavci dodajajo krede, žvepla, plinskih saj, olja, stearina, barvil... Tri čisti ure se valja rotopajta vrtita, preden je testo uporabno za nadaljno predelavo. Med mešanjem je gumij izgubil nekatere svoje važne fizične lastnosti, utrudil se je, potreben je počitka. Zadoštuje mu štiriindvajset ur — toda medtem se je testo počestno ohladilo in strdilo. Treba ga je znova pregreti, da postane voljno. Z glasnim pokanjem mešata druga dva ogromna valja spočito testo, ki se navija okoli valja, kjer ga spretni delavčeve roke razrežejo in ga znova mečejo na vrh valja, dokler se vsa ta črna gnotka ne segreje do določene temperature. Tkrat steče kalander. Njegovi valji počasi žro črno testo in ga tenijo v ploskve, ki teko po platnenem traku in se navijajo na vreteno. Ogromno nazobčano kolo kalandra se vrtil, mikrometer pravi, ali je debelina ploskve pravilna, in dve žuljavi roki posipata tekočo ploskev gumija z belim prahom. To je gumijevo usnje za čevlje. Medtem ko se tu na leseno vreteno navija meter za metrom gumijeve usnje, mešajo valji sosednjega kalandra gumijevo testo s plinskimi sajanji, do 100 kg na uro. To je gumij, ki bo odprone zlasti proti obrubi. Ne smejte se! Potrosnja policijskih pendrekov se je znatno povečala. Tudi zanje

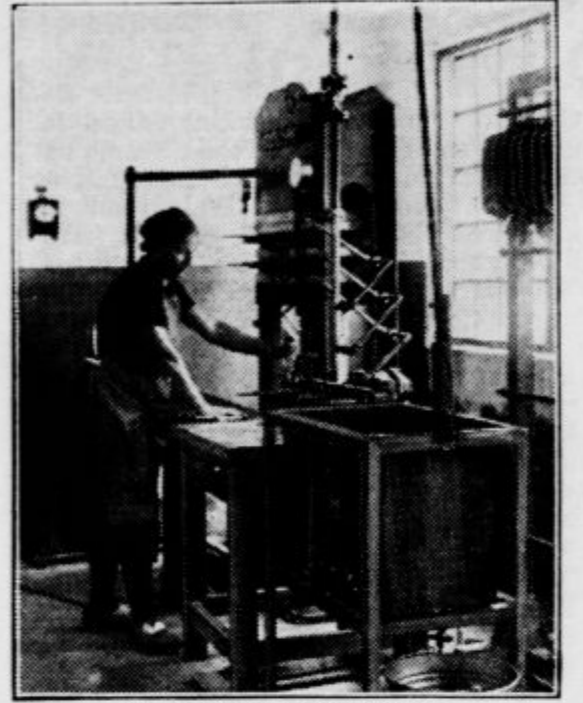
so dolžni poseben recept, po katerem se gumiju primeša žveplo in drugi vulkatici. To je samo eden izmed dveh tisočev proizvodov, ki jih izdelujejo v tovarni...

Osemurni delavnik je dolg. V osemurnem delavniku prsti stotisočkrat ponove iste majhne kretnje — pobirajo s kupa lepenkaste škatlice, vlagajo vanje podpetnike in jih zapirajo. Osemurni delavnik nikoli nima konca. Tam, kjer je bil prenehal ganes, se bo začel jutri — podpetnikov in lepenkastih škatlic nikoli ne bo zmanjkalo in zmerom bo stala nad njimi ženska v svoji preprosti delovni bluzi in bo ponavljala iste majhne kretnje. Vsaka teh žensk, ki stoje za dvaintrideset metrov dolgo mizo, ima pred seboj par neizgotovljenih čevljev, vsaka ima pred seboj svoj osemurni delavnik, svojo družino, svoje življenje. Šestdeset majhnih mizic teče v nepretrganem krogotoku okoli mize. Vsaka mizica nosi s sabo po en par čevljev. Vsaka ženska mora izvršiti svojo določeno operacijo natanko v času, dokler nese priteče do nje naslednja mizica. Vsaki osem ur oddaja teh šestdeset parov rok novih tisoč opank, ki jih posebni vlakci odvažajo na jug.

Vsakih štiriindvajset ur prihaja s strojev novih tisočpetsto pnevmatik za kolesa. Vsako uro, vsako minuto oddajajo stroji nove kubične gumijeve cevi za škropljenje vrtoč, za gasilske cevi, za zavore, za železnice, za okna avtobusov... V hidravličnih stiskalnicah, pod pritiskom tristo atmosfer, v pari, segreti do stopintriideset stopinj se vulkanizirajo in oblikujejo podplati za opanke, ročke za kolesa, termofori, podpetniki... vsakih osem ur novih pet tisoč podpetnikov. V ogromnem avtoklavu — ki je kombinirana stiskalnica s kotlom — se vulkanizirajo in

oblikujejo gumijeve kolesa za tovarne avtomobile.

Da se lahko ta ogromni aparat pravilno giblje in diha, sta potrebna dva kotla, ki razvijata paro s pritiskom desetih atmosfer — do milijon šeststotisoč kilogramov pare na mesec! Po železnih ceveh se pretaka ta para iz oddelka v oddelke kakor kri po telesu in napaja vso tovarno z energijo. Delajo stroji, delajo roke, delajo pa tudi skrivnostni fizikalni, mehanični in kemični zakoni. Vsak izmed teh dvatisočev proizvodov je namenjen dobrobiti človeka.

V oddelku za termofore

Izkušnje na Finskem

V zvezi z vojnimi dogodki na Finskem so se v pogledu letalskih napadov in obrambe zbrale izkušnje, ki zaslužijo, da se objavijo tudi naši javnosti. Švicarska revija »Luftschutz« pravilno navaja, da so sovjetski letalski napadi ovrgli splošno trditev: »Moje bivališče je tako majhno, da sovražnik na njega ne bo spuščal dragih bomb!«

Študij letalskih napadov na Finskem je dovedel do spoznanja, da je dobro organizirana opazovalna služba in hitro delujoča služba javljanja nevarnosti jako važna. Obojno službo je bilo v finskih obalnih mestih le težko izvajati, ker je polet sovjetskih letal iz Baltijskega porta na Estonskem do teh mest trajal približno le 20 minut. Veliko škodo, povzročeno pri letalskih napadih, je treba v prvi vrsti pripisati momentu presenečenja. Prebivalstvo ni imelo časa, da bi se podalo v zaklonišča, rove ali kleti. Sovjetski letalci so napadali tudi središča mest, posebno tam, kjer so se nahajali vojaški objekti (vojašnice itd.). Iz majhnih višin so padale mine kakor tudi vžigalne bombe. Vžigalne bombe so bile v splošnem 5—6 kg težke, nekatere tudi 50 kg. Rušilne bombe pa so bile v splošnem 50—100 kg težke, pri nekaterih se je ugotovila teža 200 kg in v dveh primerih celo 300 kg.

Zelo zanimivo so izkušnje o učinkih teh bomb ter o zaščiti, ki so jo nudila zaklonišča in navadne kleti. Poslojje tehnične visoke šole v Helsinkih je bilo porušeno od težkih bomb, ne da bi bile bombe prodrele do kleti. V sosesčini je bila neka 5-nadstropna stanovanjska hiša istočasno zadeta od nekaj bomb. Stavba je bila dobesedno porušena, toda klet je ostala ne-

poškodovana. V vseh drugih primerih se je pri 5nadstropnih stavbah ugotovilo, da so bombe prodrele običajno do tretjega nadstropja, le redko pa do drugega ali prvega, to pa zaradi relativno majhne teže bomb in majhne višine padanja (75 do 150 m). Navodila finskih oblastev prebivalstvu, da se pri »alarmu« takoj podajo v kleti ali pod močne oboke pritličnih prostorov, so se torej v danih razmerah pokazala kot pravilna. Od oseb, ki so se ob napadu zadrževale v zakloniščih (tudi v navadnih kletih) ali v pokritih jarkih, ki so bili prirejani na javnih trgih, ni bil nihče ubit. Neka 100 kg teža bomba je udarila 20 m od vhoda v zasilni jarek, ne da bi bila jarek ali koga v jarku poškodovala. Neposredno ni bil zadet noben jarek. Po mnenju finskih strokovnjakov nudijo pokriti jarki dragoceno zaščito. Postavitve gasilske straže na podstrešju ali stopniščnih zgradb (kar predvideva tudi naš pravilnik o zaščiti) se je pokazala kot neumestna, ker so spuščali na isto stavbo hkrati rušine in vžigalne bombe. Na podlagi teh izkušenj je bilo odrejeno, da se morajo ob letalskem napadu zateči vsi člani hišne zaščite (gasilci, samarijani) v zaklonišče, in če je potrebno, nastopijo šele po napadu.

Organizacija finske civilne obrambe proti letalskim napadom je bila do 15. novembra leta 1939, t. j. do časa, ko je stopil v veljavo zakon o obvezni zaščitni službi, osnovana na protovoljni podlagi. Pred dvanajstimi leti so že pričeli z organizacijo civilne protiletalske obrambe ter so izvežbali 300.000 oseb. V tem številu ni zapopadena policija, gasilci in osebje v bolnišnicah. B. J.

Vlpiri po napadu sovjetskih bombnikov

L. KIAUTA:

Novo življenje

Tale da je Andrej Benčan? bi dejal kdo njegovih starih znancev pred časom in bi se skoraj gotovo široko začudil. Ne, gospoda, ta ni tisti, ki sem ga poznal, s katerim sva hodila skupaj v šolo in smo ga imeli tako zelo radi zaradi njegove poštene, iskrene odkritosti, zaradi prenešene šegave narave, s katero je razveseljeval prijateljsko družbo, zaradi ostroumnosti in bogatega znanja, ki je marsikomu odprlo oči in mu pokazalo pot do resnice, do kritičnosti razuma. No, če je pa ta v resnici Andrej Benčan, potlej se je pa močno, močno izpremenil skozi leta. Znamarjena, opetajoča se pojava pijanega človeka, ki domalega večer za večerom v gostini pri »Zlati ribi« uganja svoje brez-miselne norčije, udarja onemoglo s pestmi ob mizo in so mu usta polna žgane pijače in velikih, poceni besed o rečeh, ki bodo danes ali jutri zasakale trhle tečaje sveta. Tako klavarno mu pristoji takšna alkoholna vznesenost vodnika in pre-roka, sleherna njegova beseda izzveni kot porog, kot bedno norčevanje iz samega sebe — iz idealnega mladega fanta trdnih idej in z živju življenjsko vero v srcu, ki se je šel iz gimnazijskih klopi v življenje bit in se kovati v moža!

Resnica je ta, da je Andrej Benčan v svojem dvaintridesetem letu preprosto povedano zapil. Ne čisto, ampak toliko pač, da bi mu lahko vsakdo rekel v obraz: Izgubljaš se, bratec. Še korak ali dva in

izgubljen boš do kraja! Izprva je živel, se reče, spodobno, kakor po paragrafi. Stopil je v službo pri veliki banki, postal urednik zavarovalnega oddelka. Privadil se je svojega posla, ki mu ni preveč stiskal možgan. Bilo je za kruh, za suhe, stvarne potrebe dneva. Potlej se je oženil, kajti v svoji moški samoti je moral slej ali prej srečati in spoznati žensko. Kam pa naj bi s prekipevajociimi čustvi srca in glasom krvi, ki ga je porajala sleherna pomlad. Človek se oženi, kakor da je to že stara, preizkušena navada, ki se ji ne smeš odreči — najame stanovanje dveh sob in kuhinje ter prične zakonsko življenje z vsemi radostmi in bridkostmi. Nihče ne more trditi, da ne bi imel Andrej svoje žene rad, bila je to skromna, tiha ženska, ki je dobro gospodinjila, prav po žensko razumna. Brez velikih zahtev, pa tudi brez česa drugega, kar bi preseglo zvenket počšč na šteditniku, skrbi za možovo obleko in ljubezensko vdanost zakonske žene v postelji. Večji del je samo napol poslušala moževe govornice, ki jih je pletel, preden sta pozno v noči zaspala drug ob drugem. O, Andrej je koval še velike načrte v svoji vsakdanjosti, bral je precej in budno spremljal dogodke v svetu. Nekaj bo že napravil, kar tako ne bo tiščal v sebi bogastva misli in znanja ter igral vlogo pisarniškega robota. Ali bo nekaj napisal, pošiljal politične članke v časopise, nemara poizkusil srečo v govor-

Spomenik nekod

Javna tribuna

O hvaležnosti

Govoriti danes o hvaležnosti sveta, je res precej težka stvar. Na žalost imamo na vseh koncih in krajih toliko nehvaležnosti. Kljub temu smatram, da je vendarle nekaj izjem. Naj eno teh izjem v par vrsticah prikažem, da ne boste mislili, da ni na jezeli nič posebnega in za današnje razmere upoštevanja vrednega. Hvaležnost bi po mojem mnenju lahko uvrstili v razne kategorije, kakor so uvrščeni na primer državni uradniki. Gotovo mi bodo gospodje državni uradniki oprostili, če se jih v teh vrsticah spominjam, ne v splošnem, ampak samo posameznih hvaležnosti. Saj veste, da roben deželan ne more mimo in tudi ne brez njih. Kajti v zadnjih letih so se nekateri resnično prav hvaležnosti izkazali.

V našem srezu na Dolenjskem imamo uradnika, ki je v zadnjem času kaj hitro prišel v V. položajno skupino. Njegova žena je prav tako državna uradnica višje položajne skupine. Omembe vredno dejstvo je, da si je ta gospod svoj službeni okoliš sam izbral. V zasebnem življenju se je že opetovano izkazal kot odlični agitator, dober govornik itd. Za njegovo zadržanje na prosvetnem polju je prejel mnoge ugodnosti, med drugimi tudi brezplačno stanovanje in uradnem posloplju. To stanovanje je namreč vedno na razpolago vodnji uradov, ki se nahajajo v tem posloplju. Ker pa ta ne uporabljajo stanovanja v uradni hiši, ga uživa za del časa uradnik V. položajne skupine. Seveda prejema za brezplačno stanovanje tudi stanarino. Preden se je vselil, je bila v njem nekaj mesecev družina mlajšega naprednega uradnika. Prav v kratkem času se je morala izseliti in prepustiti stanovanje uradniku V. položajne skupine, katerega gosposka ima prav dobro službo in je brez otrok. In to se ni vse. Za vse navedene in še druge razne dobrote se je izkazala tudi njegova gospa na prosvetnem polju zelo hvaležno.

V svojem poklicu kot pedagoginja je prepepla že večkrat otroke. Posebno pri sruji je sokolska deca. Ob neki priliki jo je pozdravil sin revnega delavca s sokolskim

pozdravom: Zdravo! In kaj mislite, kako mu je odgovorila? S palico ga je pretepal! Kaj pravite, ali ni tako obnašanje prav tako neke vrste »hvaležnost«?

Poglavje o cenah

Gospod urednik! Nedavno je bil v Ljubljani ustanovljen odbor za pobiranje draginje, a zdi se mi, da ta odbor spi spanje pravičnega. Doleglj vsaj še nismo čuli, da bi se v resnici izvajala stroga kontrola nad cenami, in v listih še nismo brali ničesar, da ta ali ona stvar ni v redu, ali da so cene na trgu in v trgovini v opreki s predpisi. Da odbor za pobiranje draginje menda res spi, naj vam ilustrira naslednji drastični primer:

Sem stalni odjemalec zobne kreme Koly nos — oprostite, nimam namena delati kakere reklame za trdko. Oni dan sem stopil v neko trgovino in zahteval tubo Koly nosa. Trgovec mi je rekel, da se je zobna krema precej podražila, ker je pač inozemska blago, da stane 17 din in da je v kratkem celo ne bo mogoče več dobiti. Nič nisem rekel, temveč mirno plačal, dasi se mi je že skok za dva dinarja pri tubi zdel malce visok. A kdo popiše moje začudenje, ko sem pred dnevi v drugi, večji trgovini sredi mesta zagledal na listku črno na belem: Koly nos — 19 din. Torej že dva trgovca, ki se ne skladata s cenami ali vsaj s predpisi.

S tem pa moje poročilo še ni izčrpano. Včeraj sem v neki lekarni opazil, da imajo Koly nosovo zobno kremo in namenoma sem malce naivno vprašal:

— Ali se še dobi Koly nos?
Vjužno so dejali, da še, in ko sem vprašal za ceno, so rekli, da stane prav toliko kakor poprej — namreč 15 din. Za vsak primer pa je gospa še pogledala v cenik. Vprašam vas, gospod urednik, kako je mogoče, da ceno za tubo zobne kreme Koly nosa diferira kaj za reči in beri 4 din? Če je taka razlika že pri zobni kremi — pa še celo v obratni smeri med trgovino in lekarno — kakšne morajo biti še razlike pri drugem blagu, ki ga na oko ne morete razlikovati? Upam, da moja pritožba ne bo ostala glas vpjočega v puščavi!

letalo v ravnotežju. V oblaku se hitrosti letala silovito hitro menjavajo. Poleg tega pa mora letalo izdržati tudi nepravilne in močne udarce zračnih struj, ki prav za prav tvorijo oblak. Nevarnost je torej pri tem, da se odlomi krilo. Da bi preprečil nesrečo, napravi jadravec v takih primerih tako imenovani »vri«, to je padanje letala na glavo v obliki sveđra, in sicer tako dolgo, dokler ne pride iz oblaka. Pa tudi tu se nam stavlja nov problem. Letalo mora v tem padanju imeti čim manjšo hitrost, sicer nastane tudi tu nevarnost, da se odlomi krilo. Razen tega pa mora letalo v to padanje in iz njega brez posebnih težko.

Letalo, ki je namenjeno predvsem jadrantju v oblakih, naj bi bilo približno takole: Teža mora biti zmanjšana na minimum, seveda ne slemo pozabiti, da je trdnost letala važnejša; lahko mora pasti v »vijake« in iziti iz njega; zmanjšati mu je treba hitrost, kar pa dolezemo s tem, da mu damo oglat trup in debelejšje profile krila. Povečamo s tem upor, obenem pa v padanju v vijak zavremo hitrost padanja in tako izključimo lom krila. Razpon krila je lahko manjši, ker tako postavimo manj možnosti za nevarnost, da pri hudem udar-

cu vetra krilo odpade. Dobri rezultati, kakor vidimo, so odvisni predvsem od zmožnosti letala, seveda pa tudi od pilota in sreče, da najde povoljne atmosferske prilike. Če hočemo skonstruirati letalo, ki bi bilo za letenje v daljino, v oblakih in v akrobacijah, moramo med prej omenjenimi faktorji doseči nekak kompromis, vendar se tako letalo nikdar ne more primerjati z letali, ki so grajeni in konstruirani za specialno vrsto jadrantja.

Pri vsem tem pa moramo paziti tudi na to, da bo med vsemi krmili najbolj ugodnejše ravno višinsko krmilo. Praksa je pokazala, da velja to za vse panoge jadrantja, kakor tudi za akrobacije. Posebno se je izkazalo, da so za letenje v oblakih odlična letala, ki nimajo predrepih, to je, mirujočih delov višinskega krmila (stabilizatorjev), kajti pri njih se z večjo sigurnostjo premagajo velike hitrostne razlike, ki tako često nastopajo pri letenju v oblakih. Vse to, pa še prav posebno pilotova izvežbanost, so pogojji, pod katerimi se dajo izvršiti uspešni daljinski ter višinski poleti ali pa drzne akrobacije in pa jadrantja, ki trajajo po več deset ur. Na vse to je treba gledati pazljivo, sicer ni upanja, da bi se dosegel zaželeni cilj.

HA HA

Dve veseli iz Benečije

O prebrisanem Benečanu

Beneški Slovenci prebivajo deloma v videmski pokrajini, deloma so raztreseni po gorah in dolinah tik goriških Slovencev.

Pred svetovno vojno so tihotapili Benečani preko meje avstrijsko sol in tobak. Izohodišče so jim bile Volče pri Tolminu. Znani so bili pod imenom »kontrabantarje«.

Prišlo nekotak tak Benečan k volčanskemu kmetu. Poprosi ga večerje in prenočišča. Kmetica mu postreže z mlekom in kruhom. Ležišče mu pripravi za ognjiščem. Ko hoče mož drugo jutro dalje, ga gospodinja zadržuje, češ naj počaka na zajtrk.

»An tada, mati, saj nisem lačen: meseto v košeto, košpeto v lončeto, se zahvaljuje mož.«

»Pa zbogom, Benečan, de žena, ki ni razumela njegove latovščine in gre v kuhinjo, da pripravi kosilo za delavce. Ko hoče vzeti iz kotla meso, ji obvisi na vilicah — stara okla. Zdej je žena predbro razumela, kar ji je bil Benečan povedal, da je dal meso v koš, v kotel pa coklo.«

Benečani pravijo namreč okli košpa, meso je pa prebrisanec popačil v meseto.

Kosmato zelje

Benečani nosijo na Tolminsko kostanj. Prodajajo ga ali pa zamenjujejo za koruzo, fižol in krompir.

Vanc je bil iz Dreke doma. Pa mu pravi žena:

»Nesi, Vanc, v Uče kostanj in zamenjaj ga za zelje.«

Vanc uboga, gre preko Slemena v Uče, zamenja kostanj in se vrača s polnim kosom zelja domov. Ko pride na vrh hriba, se spotakne, pade in ojoj, vse življenje glave se zakotalijo navzdol po strmini.

Vanc gleda žalosten za glavami. Ki so prehitvale druga drugo, in si misli: Vsaka glava svojo pamet. Malo ga je pa le skrbelo, kaj bo rekla žena, ko pride brez zelja domov. Sede pod grm, premišlja in zaspi. Ko se prebudi, zasliši šum, ki je prihajal iz koša. Pogleda: v košu sedi zajec in brezskrbno je ostanke zelja. Vanc opomade dolenošca, pa stihni v koš in pokrije z jopičem. Vesel odkoraka proti domu.

»An tada, huba žena, povej, ali si že videla kosmato zelje?«
Žena pa huda:

»Vanc, ne noruj se, povej, kje imaš zelje!«
Vanc odloži koš in pokaže ženi zajca. Zdej je bila tudi ona zadovoljna s — kosmatim zeljem.
Toni Mešekov.

Predrznost

Gospod Danda je izobražen mož in zdaj se je za maskarado maskiral kot počučni slovar. Obkel se popolnoma v črno, umeten usnjat hrbet si je pripel na svojo ga lastnega in na njem je bilo napisano z zlatimi črkami:

»Veliki poučni slovar«
I. del.
A do Azovsko morje.

Ta maska je vzbudila v dvorani veliko pozornost. Neprestano so ljudje hodili h gospodu Dandu, da bi jim razjasnil to in to. Ta je hotel vedeti nekaj o angorski mački, oni spet o Anglosasih, eden je vprašal za informacije o Andaluziji, drugi spet o Avstraliji. Nazadnje pa je prišla h gospodu Dandu mlada španka in začela koketno vpraševati:

»Lepo mi povej, dragi slovarček, kako bi si pomagala do avtomobila? Hitro prelistaj, avtokrat — avtokritika — avtomat — avtomedon, no, in že smo pri avtomobilu. Torej kako? Kako bi si pomagala do njega?«

Gospod Danda se je sklonil k španki in ji nekaj zasepetal v ušesce. Nato po se je španka namrdnila, zardela in zavpila: »Nesramnež! Vsaka šala ima svoje meje — sram vas bodi!«

Neki Dandov prijatelj, ki je stal blizu in vse dogodek natančneje opazoval, ga je vprašal:

»Kaj pa ste tej lepi španki tako nesramnega povedali, da ste se ji tako zamermili? Kako naj bi si pomagala do avtomobila?«

Gospod Danda se je zasmeljal: »Rekel sem ji: Če bi vse življenje pridno delala in štedila, bi si ga na starost mogoče lahko kupila...« Iz češnice M. S.

Konstrukcija jadrlnih letal

V vseh državah, kjer goje jadrlna letalstva, je zelo razvito tudi izdelovanje letal odnosno konstruiranje novih tipov. Konstruktorji, ki imajo stalno pred očmi rezultate enega, komaj v enem letu že skonstruirajo novo brezmotorno letalo, seveda izpopolnjeno tako v pogledu lepote kakor še posebno v letenju. Tako delo je smotno in daje veliko prilike za uspeh.

Tako je drugje, kjer imajo na razpolago dovolj sredstev. Pa si oglejmo, kako je pri nas. Svoj čas so bili naši jadranci primoranci, letali na slabših letalih pač zaradi tega, ker so nastajale različne ovire, zaradi katerih ni bilo mogoče dobiti načrtov tujih konstrukcij (domačih konstruktorjev pa je bilo malo). Še pred kratkim so bila pri nas jadrlna letala zelo draga. Hvala bogu pa se je zdej nekako izboljšalo. K temu je pripomoglo, da imamo pri nas že skoraj vse potreben material doma, tako da je kupovanje tujega zmanjšano na minimum. Poleg tega pa so se pričeli tudi pri nas pojavljati konstruktorji, katerih veliko delo bi bilo treba še bolj podpreti, da bi lahko dosegli potrebne rezultate. Vendar se delo konstruktorjev deloma olajša s tem, da jim jadrlni piloti stalno poročajo o lastnostih letala v zraku. Tako bodo na podlagi pilotovih opazovanj lahko prišli do pravega sklepa, ki bo povod za izboljšanje novega letala iste konstrukcije.

vrtati: Zapraviš! Piješ! Še ob službo boš! Brez vesti si vsaj zaradi otroki bi! — Mir! Ali imam še besedo pri hiši, ali je nimam! Tako je pač, če te žena ne razumi! Saj se moraš pofištriti, zginiti. Saj me ni vredna, naj si šteje v čast, da mi je rodila otroka, mojega sina! Kje je otrok! Videti ga hočem! — Zdajne me ponoči, razumeš! Pojdi spat, pijanec. —

Tako sta si stala iz dneva v dan bolj tuja nasproti, da, skoraj sovražila sta se in pozabljala na dni svoje davne ljubezni. Andrej je pil in tla so se mu izpodmikala. Bilo mu je marsičesa žal, ko se je iztrezil, pa je kesanje trdovratno nesel topit v pijačo. Bal se je srečati s sinom, ki je rasel in iskal z jasnimi otroškimi očmi v svet. Postal je slabši, slep, suženj strasti in glas zve vesti ga je z neodoljivo silo samoprevare pehal na dno.

Sredi tega zadimljenega, glasnega gostilniškega vzušja je Andrej preživljal pri kozarcu svoj mračni večer. Vsenaokrog sami znani obrabi pivskih tovaršev, ki se jih je vsak dan nagledal do sitga in ki so postajali vse do polnočne ure zmerom bolj zamegljeni, spateni, prav odvratni v svoji alkoholni podobni. Poznal jih je in vendar prav za prav nikoli natančno ni vedel, kdo in kaj so ti ljudje. Sestajali so se samo zvečer pri vinu — če pa je čez dan koga izmed njih srečal, se mu je zazdel strašno izgubljen, zavržen človek in mu je bilo nerodno sleherni svidenje z njimi. Kaj pa, če je nemara sam tudi takšen v obeh sojudi, v obeh kolegov v pisarni na priliko? Ne, ne, samo ne, za božjo voljo ne, takšnihle pogovorov s seboj — pijača je vendar na mizi, tovarišija zbrana, skilasti Franc, bradati Viki in pa tale vrazji Matija. Večni študent, ki jih ob kitari sproti razdira same debele in norčave — imeniten fant je to in talentiran, Matija, kar potrpi! Boš videl, kakšnega vruga bova še midva počela! Ne dava se! Ko pride najin čas, to bodo strelci ljudje! V najin pesteh bodo njihove usode. Tako. S pestjo ob mizo, da odskočijo kozarci, da se

pijača na široko razlije. Kdo je še tu, ki dvomi v moč duha in silo pesti! Pravim ti, da se bo valjala v prahu pred nama ta banda publgovlavih lenuhov in špekulantev, ki jim je ideja nič, prasičje ugodje telesa vse! Ampak med nami rečeno, tale naša Fani je pa res ženka, halo, Fani!

Komaj je še utegnul umakniti roko z natakaričnih bokov, kajti za vruga, kaj ni tule njegov sin Peter? Od kod se je vendar vzel? Torej ja je mati poslala za njim. Saj pravim ženka je zmožna vsega. Prvega je danes. Sam račun, sam račun!

Šestleten fantek je plaho pristopical do Andrejeve mize. »Mama pravi, da bi šel domov,« je izdaval jecjaje mali, potlej pa so ga obilile solze in zajakal je na glas, da bi se ga usmili kamentito srce. — Saj je bil to vaš sin, ali ne, ki ste ga prejle tako nemilo in krivično nagнали domov. Niste prav storili, gospod, tako ne gre, kaj pa je kriv vaš sin tega, da je vaš sin! —

Sama sta ostala v gostilniški sobi — Andrej in neznan sobesednik. Dvanajsta ura je že davno odbila in zehajoča natakarična Fani je postavljala stole na mizo, drugega zraven drugega. Andrej je mlačal, napol iztrezjen, vase zaprt, in bobnal po pulu. Nocoj se slej ko prej ne bo mogel več napiti, napiti do dna, do nezavesti, da bi otrpnili možgani, da bi za zmerom šle k vrugu te težke, hude misli, ki ga počasi z nasladno krutostjo napadajo. O, proklete življenje, kaj je to sploh življenje! Prav za prav bi se moral zdaj ubiti na mestu, če natančno presodiš, kajti pijače ne dajo več in trezen, kakole trezen vendar ne more pogledati sebi v obraz!

— Kaj pravite?
— Pravim samo to, da ni bilo prav, kar ste s sinom storili nocoj. Nimam pravice vam reči besede, toda povem vam, da sem jaz sam v rani mladosti prav tako hodil po materinem naročilu klicat očeta v gospihno. Aja, pridite domov. Veste, moj

oče je mnogo pil. Zdej me pa pogledite, kaj je postalo iz mene. Baraba, boste rekli in jutri vas bo sram, da ste me sploh poslušali, takšnega raztrganega, zapuščenega brezdomca, ki se ga drže arestantovske uši. A, tudi jaz pijem, po očetovi poti grem in ali veste, kako je moj oče umrl? Na pragu naše hiše se je zgrudil, pijan, zadet od kapi, in moja mati mi pustila, da bi ga položili v njegovi lastni hiši na mrtvaški oder. Ničesar ne rečem o vas, bog ne daj, o sebi govorim. Oče je strašno pil in me takole podil domov iz gostilne, da me je potem mati doma pretepla na smrt. Kaj pa sem bil jaz kriv tistikrat vsega tega, vseh teh preprirov, zdražb, pretegov, maščevalnosti in sovražstva med možem in ženo? Pomislite vendar, da takne reči otroku zastropijo ne samo mladost, vse življenje mu zagrenijo in mora se izgubiti, se utopiti v sovražstvu, postati propalica. Klavna žrtev greha staršev, ki je ne moreš z nečimer poplačati in spraviti s sveta. Sina imate, dom in kdo ve kaj še vse. Kaj vam ni pri sru prav nobena odgovornost do ničesar? Pazite, dragi moj gospod, in raje premislite jutrišnj dan, da vas nekotak vaš lastni otrok ne bo preklinjal, kakor jaz danes preklinjam kri, ki me je rodila? Samo tole sem vam hotel reči, gospod. Pa lahko noč... —

In tisto noč, vprav tisto noč niso sijale zvezde, ko se je odpravil Andrej po pešeni poti do doma — za sinom, da mu otre solze uzaženih lic in da mu z diani potegne preko čela, s tisto toplo, ljubečo, toda že davno, davno pozabljeno in zavrženo kretinjo. Kajti ali nima vendar sina rad, ali se ne izteka njegovo življenje počas, iz let v leta v sinovo bodočnost? Vprav tole uro moškega samospoznanja ter pogumnega, odkritega kesa je iskal v sebi ves ta čas. Nocoj mu bo tako lahko, brez vsakih očitkov vesti reči in prositi: »Odušiti!«
In v kesanju je vendar še lep kos novega, prerajenega življenja.

HUOBEN JEZIK

Lilka (ki se je nedavno poročila): »Ti, danes mi je nekdo rekel še: gospodična.«
Ela: »I no! Kdo bi pa mogel verjeti, da si res dobila moža!«

SE EDINA STVAR

— Gospod gvardijan, sklenil sem, da vstopim v vaš samostan.
— Lepo, lepo. Ali ste spoznali ničevost posvetnega življenja? Kaj vas je privedlo do tega sklepa?
— Vse je ničevno na tem svetu. Spoznal sem, da je edino še v samostanih pristno vizio — in to me je privedlo sem.

DOBER PODNAJEMNIK

— Ali je pri tvoji gospodinj še kaka soba na razpolago, bi namreč stanoval pri nji!
— O, nikar ne! To ti je zelo sitna ženska! Vsakogar, ki pride k meni, ozmerja, da je groza.
— Baš ta bi bila zame. Mene namreč vedno iščejo upnik.

TAKO JE CENEJŠE

— Kako da ste kupili svoji ženi letno tramvajsko karto, da se vozi vsak dan tako kratko pot na trg? Ali se vam ne zdi predrago?
— Ne, to mi je mnogo cenejše. Če bi žena hodila peš na trg, bi videla vse izločke — in to bi bilo mnogo dražje.

MALO GOVORI

— Kaj pa rečeš ženi, kadar prideš pozno ponoči domov?
— Jaz rečem samo: Dober večer! — vse drugo pa pove potem žena.

NE BO SE POBOLJŠAL

Sodnik (tatu): »Malo krepko smo vas zašili. Upam, da se ne bova več videla.«
Obsojenec: »Zakaj ne? Ali mislijo ti gospod sodnik v pokoj?«

SAMOGOVOR

»Ne vem, ali sem tako len, ker sem debel, ali sem tako debel, ker sem len.«

Fotoamater

Nekaj o snemalni tehnikih spomladi

smo navedli sicer že zdajnji, pa ne bo škodilo če neke stvari v zvezi s cvetnimi vejami in podobnim še enkrat ponovimo.

Pomladna snemalna tehnika gre predvsem za tem, da bi obvladovala barve. Beli, rožnati, rdeči, modri, rumeni in drugi čveti, pisane obleke, temnomodro nebo in beli oblaki — marsikdo je s črno-belo fotografijo pred tem odvedoval. Izkoristiti moramo pripomoček, ki ga imamo v filtrih. S filtri se dajo tonske vrednote, ki se ne razlikujejo mnogo med seboj, močnejše ločiti, ta in oni ton se lahko podudari ali zadrži. Za filtre velja, kakor znano pravilo: Tisto barvo, ki jo ima filter sam, in sorodne barve napravi ta filter svetlejšje (če presojamo učinek po pozitivu), nasprotno barve pa napravi temnejše. Da dobimo tedaj bel cvet res bel na temnejšem nebu, moramo uporabiti rumenico, ki zadržuje modro barvo neba kot komplementarno, nasprotno barvo. Da dobe rožnati ali celo rdeči cveti zadostno kontrasten ton, pa moramo vzeti že svetlejši rdeči filter, kajti sama rumenica teh cvetov ne bo napravila belih, temveč bodo imeli sivkast ton, ki se bo le malo razlikoval od ozadja neba ali svetlozeleno okolice listov. Seveda je to potem majhna »golfujfaja«, kajti rdeče bo v sliki potem svetlejšje, kakor se nam vidi v naravi, zelenje in nebo pa bosta temnejša, toda fotografija nazadnje ni golo in brezdušno posnemanje narave, kakor si to predstavljajo mnogi, ki je ne štejejo med umetnosti, temveč ima svoje posebne zakone, svojo posebno tehniko in zahteva posebnega možganskega dela in iznajdljivosti. Nekoliko manjši bo kontrast v tem primeru, če uporabimo namesto rdečega filtra oranžni filter.

Kar se tiče zelenega filtra, zelenice, ga pripravljajo pogostoma v zvezi s pankromatskim tvorivom, češ da je boljje prilagodjen nanj kakor rumenica. K temu bi bilo omeniti, da izvira to naziranje pač še iz prve dobe pankromatskih tvoriv, ki niso bila za zeleno barvo tako občutljiva kakor nove ortopankromatske emulzije. Za te novejšje emulzije pa nam rumenica popolnoma zadostuje. Zelenico moremo zanj uporabiti le v zelo redkih, izjemnih primerih, kadar hočemo na primer zelenje dobiti popolnoma belo.

Pravilna razdelitev ostrine

to se pravi polna ostrina v ospredju in na motivično važnih predmetih, neostrina v ozadju in na motivično manj pomembnih predmetih, je ena izmed temeljnih kompozicionalnih zahtev — v črno-beli fotografiji. Fotografija v naravnih barvah ima namreč v tem pogledu svoje zakone. Tu komponiramo z barvami in s svetlobami, neostrina kot kompozicionalni element pa skoraj ne prihaja v poštev. Neostrina se v barvnem posnetku namreč vse drugače izraža kakor v črno-beli fotografiji. Medtem ko utegne v tej učinkovati mehaniko in plastično, vpliva v barvnem posnetku v pretežni večini primerov neprijetno, volnato, in sicer zavoljo tega, ker se nedoločnosti obrisov pridružuje še periferno prelivanje barv druge v drugo, kar povzroča pogostoma tudi neugodne barvne mešanice. Pravilo barvne fotografije je tedaj: popolno in brezpogojna ostrina od najbližjih do najbolj oddaljenih predmetov! Amater, ki bi bo pridobil z barvno fotografijo nekaj prakse in posebnega pogleda, bo sčasoma sam uganil, v katerih redkih primerih bo to pravilo lahko prekršil brez škode.

Fotoklub Ljubljana. V torek projekcija diapozitivov, v petek slikovna kritika, v nedeljo v primeru ugodnega vremena skupni izlet.

Eksekutiva Zveze SFAD ima sejo v sredo 24. t. m. ob 20. v lokalni FKL. Prosimo vse odbornike naj se te seje zanesljivo udeležijo!

Fotoklub Ptuj pripravlja za začetek maja javno predavanje o fotografiji v naravnih barvah, ki bo imel tajnik Zveze SFAD K. Kocjančič. Na to predavanje opozarjamo že sedaj. Podrobnosti še objavimo.

V Črnem grabnu pred 150 leti

Nekaj spominov po kroniki župnika Ivana Vrhovnika, ki je svoj čas pastiroval v št. Ožboltu pod Trojanami

General Macdonald

so korakali dne 8. malega travna 1797. prvič po Črnem grabnu iz Ljubljane proti Celju. Ali je šumelo drugi dan — bila je svetna nedelja — pred šentgotardsko cerkvijo, ko so pripovedovali občestni kmetje, kakšne goste so imeli v soboto! Tedaj so zagospodovali Francozi prvi pot v naši deželi, ali za malo časa. Že 18. malega travna 1797 je bil sklenjen mir v Ljubnu in naslednje dni so se vračale štiri francoske brigade preko Učaka v Italijo. Dne 5. velikega travna 1797. so odkorakali iz Črnega grabna zadnji Francozi. Spet so se prikazali avstrijski vojaki. Vsaka hiša ob veliki cesti jih je morala sprejemati in nočevati. Odhajajo so vojaki puščali kmetom posebne položnice, na katere naj bi župani pozneje plačali nočnine. V to dobro spada pohod ruskih vojnih krdel, potujočih v Italijo sredi rožnika leta 1799. V enem tednu je šlo skozi Črni graben 11.000 Rusov; zaostali — 205 ruskih vojakov — so se pomikali za prvimi mesec pozneje.

Konec listopada 1805 so Francozi v drugo zasedli Kranjsko. Tedaj je prihajala iz Italije avstrijska vojska in z njo nadvojvoda Karel. Skozi Črni graben se je vračala proti Dunaju. Za njo je pritiskala sovražna francoska vojska in spet je odmevala v Črnem grabnu francoska bojna pesem. Po požunskem miru z dne 26. grudnia 1805. se je vračalo v prvi polovici prosinca 1806. skozi Črni graben 15.157 Francozov s 3551 konji v Italijo.

Tretja francoska zasedba je bila 1809. Narod je najbrž nekaj slutil že poprej o tej vojni. Nek nadarjenjši domačin iz Črnega grabna je zložil »Pesem od sedalih slabih zaitou uleit 1808«. Ta pesem se je nedavno našla med številnimi rokopisi Bolstnarjeve hiše v Trojanah, kjer je bilo v francoskih časih županstvo za okoliške kraje. Pel je takole:

Trgovske skrbi niso bile edine, ki so stari Avstriji narekavale, da je gradila močne ceste, ki so vezale sever z jugom; tudi vojaki vidiki so bili pri tej brigi merodajni. Prihajale in odhajale so domače vojaške trupe, ali tudi drugih vladarjev vojske so korakale po Črnem grabnu skozi Trojanje.

Francozi in Rusi

Nobene čete niso zbudile toliko pozornosti kakor Francozi Bonapartove vojske, ki

PESEM O SLABIH CASIH

Oh Strashnu je sdei na sveitj k smo mi Dozhakali tu nam nabo mozoghe shveitj, o umili se Bogu. Ja nam vse sorte Nadluge Poshila sam vezhni Bog Ja zdei Ene kmalu Druge Bog naš Reshjis nadlog.

Strashna Voiska se nam kashe. De she nkol take ni blu De Srezhen taisti bude ktir bude ostov taku Debnablu terbei skerbetij Deb se Voiske vezh nabau oh Kolku jeh bo na sveitj k tir bo leben tam kei Dau.

Kolku Leit je she minilu, telga she nei nigdar blu Deb se blu taku godilu Deb sam k soy Smartj shou. Sdei se morejo Podati Gredo u Mesniu Samy oh terbei Se je Jokati Ozheta Mater sapustj

uše bo moglu Soldat bitj. Bodi fantie al Moshie Ja teshku se bo lozhitj od otrok jnu Sheno ku bo mogu sapustitj otrozhizhke jen Sheno Bog Pomagej bodo upyli k Du nam kruhka talov bo.

Oh Serze sem bo stopilu sdei kader smislím na vaš k se boste Jokali millu kader bom sapustu vaš Shena luba te objajem Morebit te vezh nabom De od tebe Slovou usamem Ja sdei te sapustu bom.

Shena uplje Bog se usmili oh Jest sapushena stvar oh kam se zhem obrnitj kme sapusti moj Gospodar Otrozhizhki ljubj moje kaj bomo zazheli zdei kjei bomo kruhek Jemali kdu skerbu sanaprej.

Shena luba Bog te obvari otrozhizhke teb srozhim Bog nei zhes vaš Gospodary zdei vaš Jest uše sapustim k jr so Pershly moy zaitj Pomogat namorem vezh sdej morem slovou Jematj Bog ve ak me vidte vezh.

Oh kai sa enu klagvalne Po Desheli se gody k jr je tu slovou Jemaine od letih Reunih ludij Starshy so Syna sgublij o k du nam sdei Deilou bo Js skrbjo smo ga sredij zdei zeeBariu Slushu bo:

Oh moj Bog kaj sem Dozhakou na uše moje stare Dny de bom sdei souše pretakau Js mojih starih ozhy Oh prelubu moje Deite Nekol vezh me vidlu na bosh Pokopan bom v zherno semlo preit koker tot hodu bosh —

Matt se Joka moi Syn ljubj kolkokrat sem Doyle te sate neibo veidli Drugi koker sdei kpmogash me Js skerbjjo sem te sredilla sdei te vidla vezh nabom Ja tu sem si saslushila Jok sousie tu bo moi lon.

Lub moj Brat jnu sestriza k bosta ostala Doma sdei Podam mozo Rozhizo kushnem objajem oba oh prošita Boga same Jest bodem ušelej sa vaš de Jesus pernaš ostane sdei jnu na sadni zhaš.

usadnihz tud Perjatj moy Jest usamem od vaš slovou padem na kolena Doli: preit ko bom na voisko shou k termu sem se kej samyru: Prošim nei my odpusti o Jesus odpusti teimo k tir se teb perporozy

Oh Prelubj ozha jen Matj Prošita same boga sdej morem slovou Jematj: Dem bog Dobro srezho Da Js skerbjjo steme Redili shavhaim sa uše lepu sdei bom mogu Gvier nošitj vaš Perporozhim Bogu.

Sam Bog nej pervaš ostane: Jesushik nej bo vash Syn k jr ta pervj Slovou Jemle k se tok Jokate Sainim moi ozha Slovou usamem jenu vaš kushnem lepu Doli na kolena padem Preden bodem od vaš shou

Oh moja Matj Lubesniva Jast bom omedlu popreit preit k bova na Dvoje svytna Bog se usmili zhes ta sveitj Perporozhim vaš ušem svytnikom Jnu samemu bogu Jnu tud ušim Pomozhnikam: Deb sprošil sanaš Nebou Amen

ta 1 Dan Marziasa. 809

Meja na Trojanah

Konec mesca velikega travna 1809 se je prikazal general Macdonald vrh Učaka in korakal s svojimi vojaki proti Celju. Dne 17. in 18. rožnika pa mu je sledil skozi Črni graben maršal Marmont z drugo francosko armado. Dne 14. vinotoka leta 1809 sta sklenila cesarja Napoleona in Franc mir v Schönbrunnu, Avstrija je izgubila svoje južne pokrajine, z njimi tudi Kranjsko. Nastalo je ilirsko kraljestvo in glavni guverner Ilirije je postal maršal Marmont.

Kakor nekdanj za časa Rimljanov, je bil Črni graben v svoji najbolj vzvišeni točki — v Trojanah — obmejni kraj; meja je tekla severno od te vasi. Semkaj je francoska vlada prestavila svoj carinski urad, kateremu je načeloval Jožef Repežič, ki je bil pred prihodom Francozov avstrijski

cesarski nadzornik v Ljubljani. Vse blago, ki je šlo skozi Črni graben, se je moralo podvreči carini, ki se je pobirala na Trojanah od kolonialnega blaga in tudi od domačih pridelkov. Carinska straža je imela najstrožji ukaz, da ne sme pustiti prehoda nobeni reči, ki je prišla iz Italije; posebno strogo je bilo za riž, sir, sladkor in kavo. Prepovedano blago so zaplenili in javno sežgali. Domačini vedo o neki ženski, ki je hotela vtihopati hleb sira iz Krašnje na Vransko. Nesla ga je skritega pod obleko. Dasi so jo v Krašnji svariili — tam je bila tudi mitnica — naj ne nosi sira v »kontrabante«, ker jo utegnejo Francozi preiskati, in ji povedali, da ustrelje pri tisti prvi vsakogar, pri komer zalotijo več kot za 5 goldinarjev »kontrabante«. vendar ženska ni odnehala. Srečno se je izmuznila mimo francoske straže v Trojanah, ali bila je tako prestrašena, da je smrtno zbolela, ko je prišla na Vransko.

Francozi v Črnem Grabnu

Tako se je Francozom v Črnem grabnu godilo, da so ga baje prekrstili v Krvavi graben in zažugali gorje, če se še kdaj povrnejo. »Ako spet pride semkaj Francoz, bo požgal dve uri na dolgo in uro na široko!« Tako bojazen je vžgal nemški duh trem rodovom, potomcem tistih, ki so pobijali Francoze.

Da si razložimo krute dogodke v Črnem grabnu, zlasti v okolici št. Ožbolta in Trojan, moramo poseči nazaj v leta, preden se je začela tretja francoska zasedba. Leta 1808. se je ustanovila avstrijska deželna bramba, ki je imela namen, vojaško izvežbati vse moške za boj proti sovražniku. Gamberška gosposka, pod katero so spadali ti kraji, je priredila več bramborskih sestankov ob nedeljah popoldne pri cerkvi sv. Gotarda, pol ure od Trojan. Na teh bramborskih shodih so cesarski podžigali kmete za boj, pele so se bramborske pesmi in se tako budila bojaželjnost ljudstva, ki je bruhnila na dan, ko se je sovražnik polastil dežele. Seveda napadi na Francoze niso bili organizirani, zato so bili pogosto tudi za ustajnike usodni. Šentgotardski župnik, ki je bil duša protifrancoskega odpora, je leta 1809. zbežal na štajersko.

Kakor olje v ognju, tako je med ljudstvom delovala vest o velikanski vojni kontribuciji, naloženi kranjski deželi. Taka je sicer odpadla, ali desetina je ostala in z njo nove davščine. Kakor prej Avstriji, tako so Francozi zdaj stiskali kmeta.

Rokovnjači na delu

Med ljudmi je vrelo. Nezadovoljniji niso mirovali. Na Smoglarjevem med Blagovico in št. Ožboltu so imeli uporniki, rokovnjači imenovani, svoje skrivališče. Trideset obožencev, večina vojaških ubežnikov, je napadlo 19. rožnika 1809 na cesti pod št. Ožboltu šest francoskih častnikov, ki so potovali v Celje. Oropali so jih in pomorili. Da so bili uporniki na varnejšem, so imeli ob cesti barikade, od koder so streljali. Ta dan so ti vstajši ujeli tudi nekega Dalmatina in mu zabranili potovanje. Menili so, da je Turek, ker je bil drugače opravljen kakor domačin. V resnici pa je bil ta mož Dalmatinec in je nosil poročilo maršalu Marmontu. Šentgotardski poštni urad je o tem obvestil vlado, ki je dala najstrožje ukaze in naprtila odgovornost za take prestopke občinam, v katerih bi se zločini zgodili.

Stari Koritnik je pripovedoval

Nadvse drzen je bil napad na kapitana adjutanta Boissaca, na Vernazza, ki je bil sekretar in tolmač maršala vojvode Dubrovskega, in dva častnika spremljevalca. Osemdesletni Koritnik — kmet iz Učaka — je leta 1861. o tem dogodku pripovedoval tole: »Nekoč so prišli štirje Francozi, ki so potovali z Vranskega v Ljubljano. S seboj so vozili državno blagajno. V št. Ožboltu na pošti so zmenjali konje in zaukazali pot proti Ljubljani. Poštar mi je velel zapreči in voziti proti Trojanam nazaj na Vransko. Ko so bili mladi častniki sedli na voz, so me opomnili: Ne drži cesta dalje v Ljubljano? Saj so se bili po tej cesti pripeljali. Poštar je pojanil, da je cesta preko Učaka boljša in krajša kakor ta, ki drži dalje.

Nalagal jih je samo zato, da bi jih spravil naprej. Na vrhu Učaka, kjer se cesta vzpne najvišje in začne padati proti Trojanam, je skočilo iz zasede pet neznanih možkih. Ukazali so mi ustaviti in moral sem zapeljati na stransko pot. Proti kamnolomu, ki se vidi z državne ceste, sem moral konje voditi za uzdo. Častnikom so zapretili, da jih takoj potolčejo, če se le ganejo. Za Učakom na desni sem moral ustaviti. Nato so kmetje potegnili častnike z voza in jih jeli pobijati. Čudno se vam bo zdelo, da so se štirje častniki pustili umoriti petim kmetom, ne da bi se branili z orožjem, toda to nam bo razumljivo, če pomislimo, da je bila tedaj temna noč in kmetje so bili obožročni s cepci. Pretli so z njimi častnikom, da jih ob najmanjšem premiku porabiho proti njim. Koritnik je povedal, da so mu solze so-

Boris Wider:

Železo

Vojna je zatekla fužinarja Antona Janežiča v šestdesetem letu starosti in mu takoj prve dni vzela dva sinova, tri zete, pet kovačev, hlappa in dva konja. Zdelo se je, da se je poleg zaskrbljenosti v družini naselila žalost tudi v kovačnici, kajti številno znanje delovnih moči je bilo občutno in odšlo so težka kladiva udarjala redkeje in je postala zvonka pesem železa tišja in manj ubrana. Res so mu ostali v pomoč stari kovači, toda njihove črne, izgarane roke, ki so sicer se znale srp lepo zakriviti in mu dati potrebno debelino in ostrino, so bile že utrujene, ker so pustile svojo silo in gibkost v kladivih in kleščah. Bili so že veterani svojega težkega poklica, saj so prestali ob nakovalu svojih trideset, štirideset let in pri tem z lesenimi coklami na nogah izgredili v steptana tla prave kotanje, kri pa jim je že zdavnaj izsušila razbeljena peč sredi fužine. Tudi trije vajenci niso pomenili mnogo in edini sin, ki ni bil poklican, je bil vodoglaiven. Zaradi bolezní ni bil v drugo pomoč, kakor da je sedel na oblaženem stolcu ob norcih in »dajal vode«. Na znamenje kovača je namreč potegnil vzvod, da je voda v rakah pred fužino stekla na lopate ogromnega koleša in pogнала norce, velika kladiva, v besno udarjanje po debelih kosih razbeljenega železa.

Tako Janežiču ni preostalo ničesar drugega, kakor da je pri svojih šestdesetih letih, tedaj, ko se je bil že polagoma pripravil, da sam izpreže in prepusti delo mlajšim, močnejšim rokam, spet obul cokle, opasal usnjen predpasnik ter stopil za nakovalo. Bele roke so prijelo kladivo in udarjale po rdečem, v ognju omehčanem železu.

čutja zalile oči, ko je videl uboge oficirje, ki so s povzdignjenimi rokami prosili usmiljenja. S kretinjami so kazali, da ne bo nihče zvedel o tem, ako jih puste živeti. Kmetje so bili trdi, udrihali so brez usmiljenja po njih, dokler niso bili mrtvi. Boissaca, adjutanta maršala Marmonta, so prav tako zagrebli. S trupli so pokopali tudi njihovo orožje in se to najbrže še danes nahaja nekje med Učakom in kamnolomom.

Sodba in justifikacija

Posledica teh grozodejstev je bila vojna sodba dne 30. prosinca 1810 v Ljubljani. Osem in trideset oseb je bilo obsojenih »de so skrivno umorili Boissaca in Vernazza inu druge officirje inu soldate druge na snane«. Pravici se je odtegnilo 25 osumljencev, le 11 jih je prišlo gosposki v pest. Izmed teh je bilo šest spoznanih za nekrivne in so bili izpuščeni iz zapore. Pet obsojencev je bilo po 1., 2., 4. in 6. členu postave z dne 29. svečnika leta — 6 obsojenih na smrt in »de morejo plačati stroške za vso pravdo«. Sodba je bila natisnjena v 600 izvodih v francoskem, nemškem in slovenskem jeziku. Ti nesrečniki so bili: Martin Molka, 56letni cestar iz Učaka; Andrej Gril, 50letni kmet iz št. Ožbolta; Luka Skofec, 30letni kmet iz Trojan; Luka Knez, 43letni kmet iz Trojan; Jurij Dobovšek, 20letni mladenič iz št. Ožbolta. Sodba je bila izvršena 31. prosinca 1810 popoldne za pokopališkim zidom pri sv. Kristofu, kjer so jih postrelili. Med obsojenci, ki so ušli kazni, je bil

poleg kmetov »še sodnik per grajšini Gamberški«. Njega so najbrž sodili zato, ker je podložnikom »djanju potuho dal«. Obsojena sta bila tudi dva solmaštra Pavel Zore, solmašter v št. Gotardu, na smrt in kontumaciam je bil obsojen »fajmašter št. Osvaldski«, Anton Rozman, vrh tega zapade vse njegovo premoženje, »karkoli se ga značje«. Obsojen je bil zato, ker je nagovarjal ljudi k uporu zoper Francoze, in sicer zato, ker je posestniku Jožetu Kraju obetal, da bo odlikovan, če bo to in to Francozom storil, kot Andrej Hofer.

Francozi se poslove

Mesca velikega srpana 1813 so se začeli boji med francosko in avstrijsko armado. Prvi je prodril na Kranjsko iz Savinjske doline avstrijski general Felseis, ki je napredoval po Črnem grabnu preko Trojan do Podpeči, pred njim se je umikala francoska vojska. Dne 16. velikega srpana 1813 so ostavili Francozi carinarico v Trojanah na ukaz francoskega carinskega nadzornika. Glavni uradnik, domačin Jožef Repežič, je pobegnil s carinsko blagajno v Ljubljano. Izgubil pa je vse svoje imetje v Trojanah, vredno 1600 glid. Z odhodom Francozov iz Črnega grabna so minili razburkani časi. Ljudstvo se je posvetilo delu, za čisto so zrasle mogočne hiše in hlevi, ob katerih se je ustavljal »flurberke« in še danes pričajo o tedanjem blagostanju.

Po Črnem grabnu živi danes že peti rod in pripoveduje izročila davnih dedov svojim sinovom in vnukom o hudih starih casih. Student.

Varujmo in nabirajmo narodno blago!

Od inteligenta z dežele smo prejeli naslednji članek o narodnih segah in o zbiranju narodnega blaga. Umetnost je pripočelo, naj bi izobraženci skrbeli za ohranjanje in oživiljanje narodopisja, zlasti pa se fotoamaterjem odpira široko polje. Dopisnik izvaja:

Ohranjanje in oživiljanje narodnih seg, proučevanje in zbiranje narodnega blaga je važno za prebujanje in krepitev narodne zavesti. Prav sedanja doba je taka, da se moramo še bolj prikleniti na rodno grudo in obnovljati vse, kar nas veže z našo narodno preteklostjo. Iz davnine gradimo bodočnost!

Mimo nacionalnega pomena so narodne šege važne tudi s tujsko prometnega gledišča, saj so velika privlačnost za domačine in tujce. Omenimo naj le narodne plesje. K izvajanju starih seg v Beli Krajini so Belokrajinci že večkrat povabili ostale rojake. Bilo je vedno mnogo prometa. Narodne šege se dandanes hitreje pozabljajo. To naše narodno bogastvo je treba čuvati in vplivati, da se staro narodno blago še nadalje ohrani. Med ljudstvom že opuščene navade pa spet priključimo v življenje.

Se največ so doslej storili naši narodni krogi v Mariboru in na ostalih severni meji ter naši Belokrajinci, ko so priredili posrečene narodne festivale. Vse dosedanje prireditve so dokazale, da imamo krasno razvito folkloro.

Vsi sloji po deželi, predvsem pa naši izobraženci, morajo storiti vse, da zberemo znanecem vse, kar je še zlahkneza med nami. Zbirke v naših muzejih bi se dale še pomnožiti. Kar še ni zabeleženih narodnih pesmi, rekov, basni, pregovorov, ugank, je treba zapisati. Precej takega blaga odhaja z rodovi v pozabo. Zvesti, neumorni narodni delavci bodo našli prav lepo polje svojega dela. Posetijo naj stare ljudi in otmo pozabi, kar bodo gotovo sicer ponesli s seboj v grob.

Sistematično bo treba ugotoviti, katere narodne navade, plesi in igre so v posameznih predelih še ohranjene in katere se že opuščajo ali so že opuščene. To je važno terensko delo in ga je lahko izvedli posamezniki ali pa skupine in društva. Šole lahko tudi mnogo store, ne samo ljudske, temveč tudi srednje in ostale. Pri risanju, petju, ročnih delih in telovadbi, pa tudi pri drugih predmetih, kakor pri slovensčini, zgodovini in zemljepisju, vseh povsod bodo našli praktični pedagogi in rodoljubi dovolj prilike, da opozarjajo svoje dijake na slovensko narodno pisje. Dijaki naj dobe v šolah navodila, kako naj nabirajo narodno blago, ko jih bo zanesla prilika na deželo. Risarji bodo lahko s potičnic prinesli motive z značilnih kapele in znamenj pa s paniskih končnic in z orodja (preslice) in pohištva, zlasti skrinj. Neizmerno je tudi polje za naše številne fotoamaterje. Vsak okraj naj bi imel zbirko diapozitivov s folklornega področja. V ta pravce je zanimanje naših, sicer marljivih fotoamaterjev, premalo usmerjeno. Verjetno je, da prav zaradi stroškov za

filme in dragi fotografski material. Naše napredne občine so v prvi vrsti dolžne, da ohranjajo znanecem vse zanimivosti iz polpreteklosti in sedanjosti. Prav zato naj bi iz postavk za narodno prosveto in tujski promet dale občine male nazrade ohranjalcem narodnih zanimivosti. Razpis v obliki tekem bi tako delo še bolj poživili, občine pa bi prišle do bogatih, nikdar preplačanih arhivov.

V zadnjem času se je smisel za pokrajinske muzeje precej razvil. Nič ni pretirana zahteva, če trdimo naj ima prav vsak okraj svoji posebni muzej. Koliko predmetov bi ohranili pred uničujočim zobom časa. Demorodni pouk je ena temeljnih zahtev sodobnega pouka. Tak pouk je onemogočen, če nimamo pri roki nič iz domačega kraja in okraja (razne stare urbarje, patente o seimskih pravicah, staro orožje in orodje in kopico drugega).

Delovno polje je neizmerno in se ne da utegniti v nekaj navodil. Vsakdo bo pač lahko delal še najbolj po samostalnem nagibu in v lastni iniciativnosti. Treba je le stopiti v stik z narodom. Stari ljudje, očanci in mamke so neizčrpen vir zanimivosti, ki izginjajo v pozabo.

Vedno je še čas, da otmemo, kar zgineja v preteklost.

PREVIDNOST

— Veš, tisti slikar mi je rekel, da imam prav karakteristično glavo.
— Kaj pa je to?
— Ne vem, toda za vsak slučaj sem slikarju prisloil krepko zaušnico...

PAMETNO

— Vse svoje premoženje bi dal, če bi vedel za kraj, kjer bom umrl.
— Nu in kaj bi imel od tega?
— Ti si bedak! Kaj misliš, da bi šel kdaj na tisti kraj?

PRI ZDRAVNIKU

Če ne opustite vina, boste popolnoma oslepli. Odločite se torej: ali žrtvujete vino ali pa oči.
»Ostal bom pri vinu, ker sem se tega zaniknega sveta že dovolj nagledal, a vina se nisem naveličal.«

Kupon za brezplačno „Minuto pomenka“ št. 31

dan rohneli s svojim divjim bolenjem ogromni norci, ki med delom niso smeli zametati, če se je hotel ubraniti vtisa, da je zastalo življenje in mu je ušesa prevzela mrtva gluhost.

Ne, njemu železo ne bo pošlo. Hodil je po velikem, hladnem skladišču in pregledoval zalogo napravljeneh kos, srpov, lopat in kopač. Z ljubečim pogledom je šel preko neštevilnih izdelkov iz sivga, motnega jekla in nežno je potegnil tu pa tam po kosi, kakor bi ji hotel obrisati prah. Potem je šel v drugi prostor, založen z jeklom in železom in debelih, težkih palcah. To je bila zadnja zaloga iz mirnih časov, zlati zaklad neprecenljive vrednosti. Na obsežnem dvoišču, varno ograjenem, pa je čakala gora jeklenih odrezkov in odpadkov in nešteto velikih lesenih sodov, polnih drobnih jeklenih opilkov je bilo pripravljenih, da jih močne roke nalože na vozove in odpeljejo na Jesenice v tovarno.

Zadnje čase so preplavili vsa deželo majhni, neznamni ljudje, ki jim je iz kakršnihkoli vzrokov uspelo, da so se odtegnili vjni na fronti. Med njimi so bili starci in otroci, pa tudi ženske. Hodili so z kraja v kraj, z vrečami preko ramen, drugi so vlekl s seboj ročne vozčke, redki med vsemi temi pa so imeli celo izstradano kljuse, vpreženo v majav vozič. Vsa dežela jih je bila polna, vse ceste so bile njihove in pred njimi ni ostala skrita nobena vas, noben kraj. Hodili so od hiše do hiše in povpraševali po starem železu. Po starih zarjavelih obročih, žeblih, lopatah, loncih, plugih, kolesjih, po vsej stari šari, ležeči po podstrešjih, so povpraševali in ponujali za no lep denar. Bili so to ljudje vseh poklicev, vseh starosti, nenastavljeni agenti neprotokoliranih prekupovalnic s kovinami, nekakšnih borz za kovino, za katero so dolačali ceno po višini ponudb in povpraševanja in širili po deželi od ust do ust. In podstrešja so se praznila. Staro železo je vrelo na dan, umazano in zarjavelo, rasio v kupe

Kariera Winstona Churchilla

bi jih v polni meri izrabljaj, lahko zaropota. Čakanje ni njegov talent. V času krize bi Churchill gotovo lahko postal eden največjih angleških premierjev, kar jih je otoplo kraljestvo imelo izza Pittovih časov. Toda ta kriza, pravijo poznavalci stvari, bi morala biti dovolj velika, da bi vse njegove moči priključila na plan.

Življenje Winstona Churchilla je dovolj pestro in razgibano, da bi zaleglo za kakšen ducat človeških karier. Ročil se je kot sin lorda Randolpha Churchilla, ki je padel med najodločnejše angleške politike prejšnjega stoletja. Ze kot otrok je kazal živo zanimanje za vojaški poklic. Rad se je igral s svinčeni vojaški in polagoma je zbral lepo kolekcijo, 1500 komadov. Ko se je nekoč igral z njimi, ga je oče vprašal: »Ali bi rad stopil v armado?« Winston je pritril in oče ga je prijel za bese. Svočas, je Winston pripovedoval, sem mislil, da je oče po svojem nezmožljivem instinktu spoznal v meni vojaškega ženija. Šele čez dolgo sem spoznal, da me je namenil vojaški karieri samo zato, ker se mu za advokata nisem zdel dovolj odprte glave. Na vojaški akademiji v Harrowu se je malo naučil razen da je znal dobro pisati angleški. A ko je prišel v armado, se je naučil najprej počeno jezdit in pa waterpolo. V Indiji se je marljivo lotil zgodovine in filozofije, a sredi enoličnosti vojakega življenja se mu je zahotelo, doživeti veliko, resnično vojno. Takrat se je začel ukvarjati z žurnalistiko. Leta 1898 si je v vojnem ministruvju izposil poveljstvo nad majhnim oddelkom v Sudanu in tako se je udeležil odločilne bitke pri Omdurmanu.

Ves ta čas je pridno dopisoval raznim listom, s čimer je zaslužil lepe denarje. Denarja pa mu je tudi bilo treba, za kaj po merilih angleške aristokracije je bil razmeroma siromašen. Kot oficir je zaslužil 14 šilingov na dan, od doma pa je prejemal 500 funtov na leto, tako da je imel letnih dohodkov kakšnih 200.000 din. Živel je, kakor sam pravi, ob kroničnem deficitu, ki je stalno naraščal. Da bi več zaslužil, je dal vojaški karieri slovo in se povsem posvetil novinstvu. Leta 1899 je kot vojni poročevalec »Morning Post« odšel v južno Afriko. Tam se je vojak spet predramil in njemu. Buri so zaustavili oklopni vlak, v katerem se je vozil na fronto, in ga začeli obstreljevati. Mladi Churchill je prevzel poveljstvo in skušal odbiti napad, a njegovo podjetje je ostalo brez uspeha. Na koncu se je moral predati mlademu burškemu vojaku, ki je z nabito puško stopil predenj. Kakor se je pozneje izkazalo, je bil ta vojak Ludvik Bohl, ki je kasneje postal ministrski predsednik južne Afrike. Iz tega razburjivega srečanja se je razvilo nerazdružljivo prijateljstvo, ki je deloma tudi privedlo do tega, da se je Bohl v svetovni vojni s takšno vneto zavzel za Anglijo.

Ko je v senzacionalnih okoliščinah pobegnil iz ujetništva in se vrnil v Anglijo, je bil leta 1900 izvoljen v parlament. Čeprav je pripadal konservativcem, je v mnogih zadevah sodeloval z liberalci in pri volitvah leta 1906 je bil kandidiral na njihovi listi. Po zmagi liberalne stranke je postal podtajnik za kolonije. Ko je kmalu za tem prešel v ministrstvo mornarice, je skupno z admiralom Fisherjem, stvariteljem dreadnoughta, vse storil, da je angleško brodogradje do dna usposobil za vojno. Njegova zasluga je bila, da je angleško brodogradje tudi po koronarnih poletnih manevrih v letu 1914 ostalo v vojni pripravljenosti. A ko se je vojna začela, je Churchill razvil delavnost, o kateri bi se dale pisati knjige. Če bi mogla Anglija izvesti njegove načrte, bi bila svetovna vojna gotovo za dve leti krajša. Ker ni našel pravega razumevanja, je moral zapustiti admiraliteto in je odšel v Francijo na fronto. A že v letu 1917 ga je Lloyd George, ta bistrovidni poznavalec ljudi, poklical nazaj, da je prevzel ministrstvo za oboroževanje. Ko je po vojni Lloyd George stopil v ozadje, se je Churchill spet pridružil konservativcem in je v Baldwinovem kabinetu postal finančni minister. V tem resoru pa ni imel kaj prida uspeha, in ko je Baldwinova vlada leta 1929 padla, se je umaknil v zatijše in se posvetil publicistiki. Njegovi knjigi »Svetovna kriza« in »Mariborough« sta doživeli svetoven uspeh.

V decembru 1936 je Churchill ponovno stopil v ospredje, ko se je v zadevi z go-

Kakor prejšnja leta, tako je imel Janežič namen tudi zdaj, potegniti voz preko najhujših klancev in ga pustiti ponoči na samotni cesti, da si živina medtem odpočije in se pri polnih jasilih ovsa in koruze popravi za dolgo pot prihodnjega dne. Prejšnja leta je šlo zmerom vse po sreči. Konji so bili boljši, pa tudi sinovi in mladi kovači so se oprli z rameni ob voz in pomagali živini premagati nabreke vzpetine. To pot pa je bila živina slaba in tudi stari kovači niso mogli prida poprijeti. Janežič je držal vajeti in stopal ob vozu. Prvi klanc je upal prevoziti brez težave, zato je pognal konje v lahen dir, da bi dobili zalet. Toda konj v sprednji prepregi je nerodno stopil, s kopitom slabo poprijel trdo cesto in padel. Tedaj sta se ustavila tudi konja za njim. Vse se je zgodilo tako hitro in nepričakovano, da ni bilo moči ne zavreti ne podložiti kamna pod kolo. Težak voz je drčal navzdol po bregu, konja sta korakoma popuščala sili, ki ju je vlekla nazaj, dočim je sprednji konj polzel nazaj leže in je bil z razkrehnjenimi nogami podoben žabi.

Janežič je hotel voz zadržati in se je oprl z ramo ob ročico. Toda teža je bila prevelika in sila, ki je vlekla voz nazaj, premočna, da bi ga mogel ustaviti in prepričati nesrečo. Že so bila zadnja kolesa na robu ceste, že se je voz nagnil na levo, se zamajal in padel pod cesto. Janežiča je pritisnil ob tla težak sod z železnimi opilki in mu obležal na trebuhu.

Konji so bili upehani in so začudeno gledali, kaj se je zgodilo. Oni iz sprednje prepregre je ležal in ni poskušal vstati. Tudi kovači prvi trenutek niso vedeli, kaj bi. Ko pa so pritekli h gospodarju in mu hoteli odvzeti težko breme, je ta odmahnil z roko, češ da ni več treba. Kmalu nato je umrl.

Umril je pod železom, s katerim je živel vse življenje in ki ga je tako zelo vroče ljubil...

spo Simpsonovo postavil proti Baldwinu ob strani poznejšega vojvode Windsorskega. Angleško javno mnenje, opto ob nezizprosnu tradicijo, mu je to njegovo zadr-

Idila na rušilcu

Angleški novinar, ki je prebil teden dni na vožnji z rušilcem v konvoju, nam pričuje duje nekaj zanimanja vrednih vtisov in doživetij

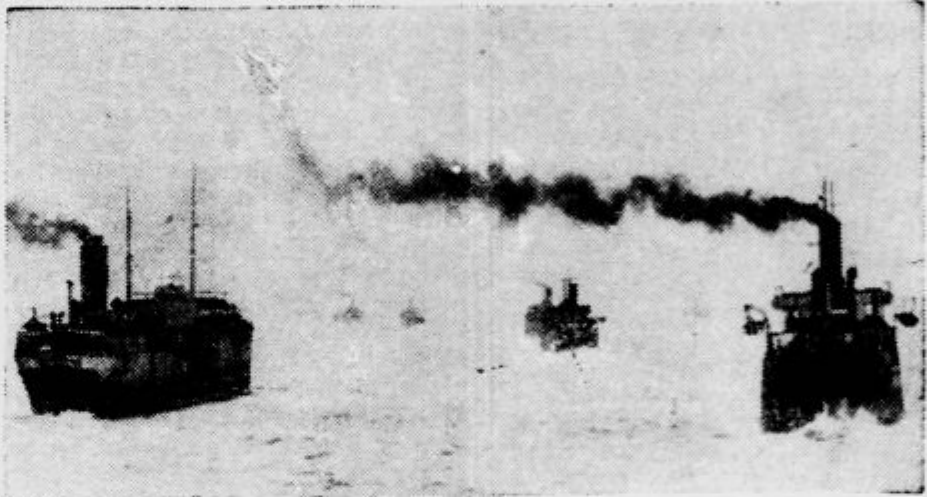
Prebil sem teden dni na vožnji z rušilcem, ki je bil na svojem običajnem izletu po Atlantskem oceanu, da pospremi konvoj. Brod je imel že kakšnih 20 let, in kdor pozna rušilce, bo vedel, da pri 20 letih ni več nov. In vendar je naš rušilec od pričetka vojne prebil 73% vsega časa na morju, kar je precej lepa številka in pomeni spoštovanja vreden poklic tistim, ki so gradili njegove stroje. Rušilec in ljudje na njem imajo po navadi precej težak posej in ta posej je toliko težji, kolikor slabše je vreme. Pripovedovali so mi, da je bil rušilec s svojo posadko nekoč 13 dni nepretrgoma na morju, potem je imel poldrugi dan oddiha, nakar ga je čakal spet izlet 11 dni.

Z oficirji vred je bilo na našem brodu 140 mož. Bili so to ljudje različne starosti od 20 do 50 let, a bilo je med njimi tudi nekaj penzionistov in rezervistov, ki so že v svetovni vojni služili na morju, se nato za nekaj časa vrnilo na kopno, zdaj pa so se spet znašli na morju. Med njimi je bilo nekaj poštarjev, farmar, ki se je posvečal rejji drobnice, zidar, liftboj, dva stavbna podjetnika, lastnik penziona v nekem letovišču, šofer avtobusa, kavarnar, lovski čuvaj in na koncu bolničar iz neke blaz-

zanje takrat precej zamerilo. Dolgo je mož, ki je kljub 65 letom še zmerom poln življenjskih sil, sameval na svojem domu v Kentu in ubijal čas s popravljanjem strehe in s slikarstvom, o katerem pa pravijo da ni njegov pravi talent. Veliki dogočki ki so začeli pretresati svet, pa so državnika vnovič priključili iz sarcoje, in ko je nedavno prevzel vodstvo mornariškega ministrstva in postal sef vojnega kabineta, so se oči vsega sveta z upanjem in strahom uprle vanj.

bili na morju sami, ko smo na primer šli kakšnemu novemu konvoju naproti, ali smo ga čakali na določeni točki na odprtem morju, smo morali svoj položaj, to se pravi, dolžino in širino, pogostokrat določati po soncu in zvezdah. Približno smo zmerom vedeli za svoj položaj, a včasih se pripeti, da burja in oblaki trajajo po nekaj dni, ko ne vidiš ne sonca ne zvezd. Ob takih prilikah smo morali dolgo čakati, preden smo odkrili svoj položaj. Najhujše pa je v megli, ki je gotovo najmanj prijetna zadeva, kadar moraš na odprtem morju odgovarjati za varnost številnih ladij, ki nosijo cela bogastva s seboj. Imeli pa smo vendar srečo, da smo se sami in vse trgovske ladje, ki smo jih spremljali, nazadnje vrtni v Anglijo brez nezdode.

Pa nikar ne mislite, da je takšno spremljanje konvojev posej za lenuhe. Vsakdo ve, kako težka je ploimba, kadar se začne zimska burja na severnem delu Atlantika. Rušilec se neprestano premetuje in nagiba na to in na ono stran. Zdj se zdi, da se prvi del broda vzpenja na strm, sivo obarvan hrib, na katerega vrhu se beli pena. Valovi pljuskojo čez palubo. Trenutek pozneje rušilec prepade navzdol, da se potrese vsa ladja, isti mah pa že

Konvoj v Severnem morju

nice. Razgovarjal sem se z njimi. Tega ne morem ravno reči, da so bili vsi srečni, ker so vnovič prišli na morje, ali da so srečni morda še posebej zato, ker so se znašli na tako majhnem brodu kakor je naš. In vendar so bili sami veseli ljudje, ki so se ukvarjali z mislijo, da ustanove svoj orkester, samo nikogar ni bilo med njimi, ki bi znal tolči na boben.

Ne morem točno popisati, kaj vse smo počeli in kod smo potovali. Po navadi smo se iz ene luke gibali v drugo, kjer smo našli svoj konvoj, nato pa smo ga spremljali kakšne tri, štiri dni. Vreme se je neprestano spreminjalo. Bilo je mnogo megle in dežja, a pogosto je oster veter od vzhoda burkal morje in nas premetaval sem in tja. Našem konvoju je poveljeval višji oficir, ni pa smo opravljali posel psa uvažja in smo signalizirali od časa do časa: — Brzina ta in ta. Priključite se drug drugemu! — To opozorilo je bilo zmerom potrebno, kadar so se trgovske ladje, ki smo jih spremljali, začele razhajati. Hkratu smo neprestano pazili na posebne aparate, ki so nam pokazovali, ali se ne giblje kakšna reč pod gladino vode: bili smo neprestano na preži, ali se ne tihotapi proti nam sovražna podmornica. Posebne bombe, namenjene podmornicam v globini, so bile vsak trenutek pri roki in dvakrat se je primerilo, da smo jih morali spustiti, ko je naš aparat pokazal »stika«. Menili smo, da je podmornica, pa na žalost ni bila.

Na poti smo bili tudi v najslabšem vremenu, a tudi v najgloblji noči smo bili brez luči. Oficirji trgovske mornarice niso vajeni ostrih povelj in nimajo radi, da bi jih kdo gonil ali da bi morali njihove ladje pluti druga tik druge. Neradi sprejemajo ukaze, pa če jim jih daješ z zastavo ali z Morsejevim znaki. Polagoma pa se vendar privadijo na ta novi red tako odlično, kakor da so vse svoje življenje pluli med minami in torpedi. Lahko se reče, da smo na poti srečali mnogo podmornic, ki pa so se o pravem času potuh-nile in umaknile, zakaj srečanje podmornice s takšnim konvojem dandanes ni zanjo niti malo prijetna stvar. Kadar smo

odkriješ na površini zadnji del broda, kromer in propelerje, ki se z vso naglico vrte. Včasih se takle rušilec povsem skrije pod velikim valom. Voda udari najprej na sprednji del, pa na nos, nato pa v dveh velikih plasteh upada ob zgornji palubi. Posamezni stebri vode se vzpenjajo visoko nad most in nad dimnikom. Takrat je strašno hladno in vlažno. A nikoli ni tako hudo, da bi ladijski kuhar s svojimi lonci in pokrivačami, ki neprestano zvone pod sunki, ne mogel skuhati toplega oboda za posadko. Videl sem življenje teh ljudi in izraziti moram polno priznanje mornarjem trgovskega brodogradja, ki oskrbuje deželo z življenjskimi potrebščinami in od katerih zavisi vse življenje naroda. A zdaj, ko sem bil na morju, tudi ne morem reči, da je njihov posej najtežji. Vsaj to drži, da nimajo vsakokrat nemira in strahu, da bodo srečali sovražno podmornico, kadar se odpravijo na morje. Njihovo delo pa je v tem, da iz dneva v dan plujejo skozi najslabše vreme in morajo prenašati vse neugodnosti takšne težke vožnje.

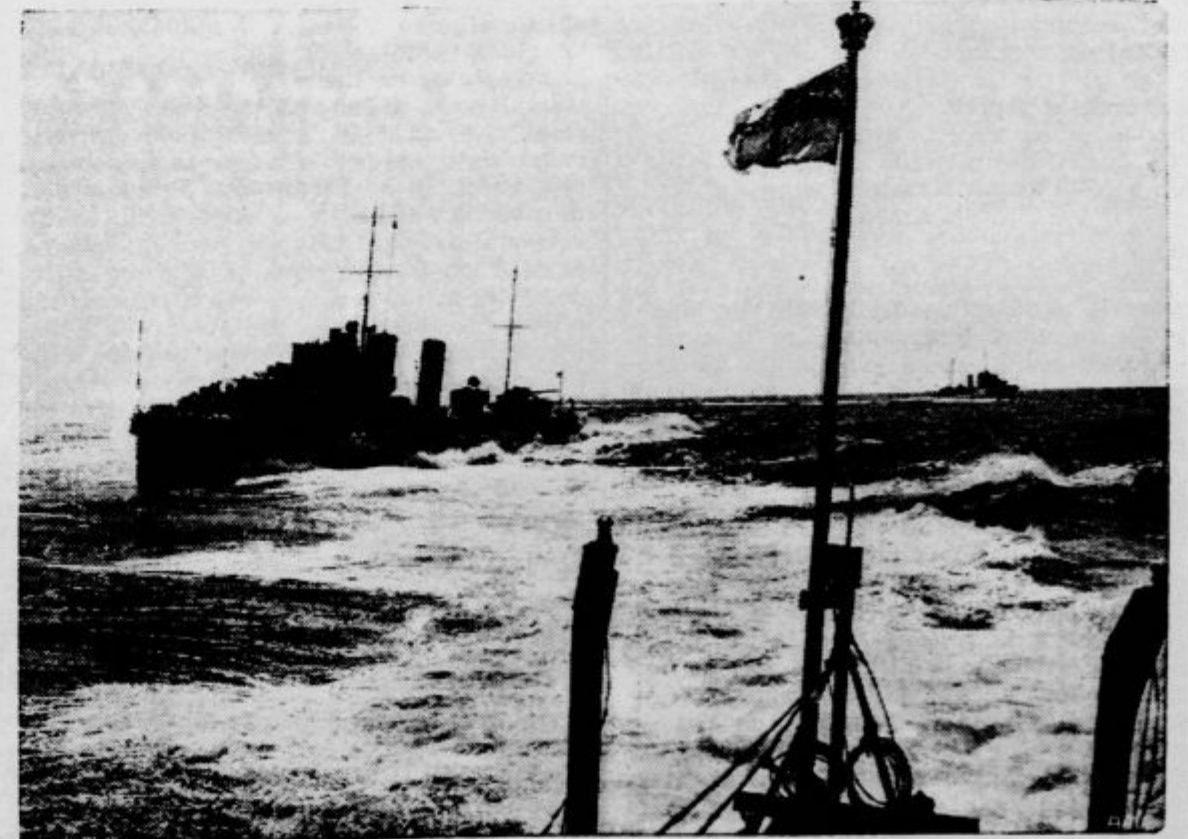
Gotovo je, da predstavlja sistem konvojev ogromen uspeh, ki ga je omogočilo predvsem sodelovanje vojne in trgovske mornarice, njima pa se je pridružio tudi vojni letalstvo. Vsakdo je to uspeh, za katerega se moramo zahvaliti vztrajnosti, odločnosti in izredni izvežbanosti naših mornarjev.

V TRAMVAJU

— Najlepa hvala, gospod, da ste mi prepustili prostor.

— Malenkost, sit sem že tega, da se nam moškimi vedno očita, da prepuščamo prostore samo lepim damam...

Angleški rušilec na patrulji

Minuta pomenka

LUČKA 2. XI.

Neka skrita zagrenjenost vam ne da, da bi bili povsem odkriti v besedi in dejanju, in je vzrok vašemu pesimizmu, ki se pojavlja tudi v takšnih okoliščinah, kjer ni nobenega povoda zanj. Pri vsaki stvari pokažete skrajna precejšnja zaupanja v svoje sposobnosti, toda majhna ovira vas lahko naredi malodušno in potrto. Redkokdaj ste dobre volje, ker zmanjšuje vašo odpornost in življenjsko silo. Privoščite si več razvedrila in gledali boste življenje v drugi luči.

DECA.

Vaša želja po premetitvi ne izvira samo iz vaše prirojene težnje po spremembi kraja, ampak mnogo bolj iz vašega hrepenenja po sreči. Kadar pa človek srečo lovi, mu po navadi uide. Zato bi vam vašo namero očravelo. Sreča ne pride k neučakanim. Zato ostanite, kjer ste in če sreče ne bo k vam, bo vsaj mir gost vaše duše.

ZIVLJENJSKA POT

Ce vam iz grotnih ozirov ni nujno potrebna služba, bi vam svetoval, da se vpišete v komercialno visoko šolo, ker se vam s to izobrazbo in z vašimi zmognostmi obeta v življenju precejšen uspeh.

PROSIM, NUJNO!

Ta človek v bistvu ni slab, toda precej alkhomiselni. Kakor slama je; hitro se vname, pa tudi hitro zgori in ugasne. Zato bodite previdni!

MURKA.

Pri duši vam je precej grenko, ali to bo kmalu minilo in zasijalo vam ob sonce lepše bodočnosti. Glejte samo, da ne izgubite dobre volje in pazite na svoje telo!

30. XII. 1893.

Nejasen, vase zaprt značaj, ki nikjer ne more najti rešilnega izhoda in zaradi tega trpi. Kadar ste sami, vas neprestano mučijo razne skrbi in razjeda vas lastna žalost. Pustite bridke misli in polovicoma manjša bo vaša žalost.

JERKO.

Iz vašega pisma diha popolna resignacija človeka, ki je mnogo trpel. Res je, rane vaše vrste se ne razelijo čez noč in še kadar se začelijo, je spomin nanje skeleča bolečina. Kakor Nioba ste, ki je od žalosti in gorja okamenela. Nič na tem svetu vas ne veseli. Kako bi vas tudi veselilo, ko se pa vedno umikate v drug svet, v svet sanjarjenja in hrepenenja. Stopite zdaj pa zdaj iz svojega sveta in spoznajte, da so se stvari na tem svetu, za katere se izplača živeti. Glede objave pesmic pa se oglasite v našem uredništvu.

LADO.

Vi nimate posebnih napak, razen nekoliko samoljubja in lahkomišelnosti. On je ponosen, nekoliko vase zaprt človek. Kar reče, to drži in zaradi tega se lahko zanesete nanj.

UFANJE.

Ker je pri vas zelo razvit čut za estetiko, zaradi tega ste postali precej zbirčni in vas moti vsaka malenkost, ki jo opazite na judeh. Način, kako kdo hodí, je, se smeje, vse to opazite in precej je omajana simpatija od takega človeka. Bodite bolj prizanesljivi in manj občutljivi, pa boste našli človeka, sebi primernega.

PELIKANOL — 10.

Nežna, krhka cvetka, ki se ne more prav znajti v vsakdanjem življenju. Zelo čustvena je, toda v svojih zahtevah skromna in počrtovalna. Kljub njeni mehkoobi pa gre svojo ravno pot, kadar ve, da ima prav.

S. P.

Ponosna in notranje še dokaj urejena, toda na škodo svojega srca, le v odnosu do soljudi precej spreminljiva. Včasih ostra, toda odkrita, včasih velikičudna, včasih tudi potuhnjena in hinavska. Močna volja vam utira pot v življenje. Pri delu, ki ste si ga lotili, vztrajate do konca. — Nesreča vas ne potlači, ampak vam vlije še novega poguma do dela in življenja. L. Azkuin

Rože - zdravilo

Zdravilna špajka (lat. valeriana officinalis) ali božjastnica raste povsod po vlažnem grmovju, po travnikih, bregovih in po suhih rebrih. Je to trpežna, kratka korenika, ki je cevasta, pokončna, brazdata, visoka in ima vejasta stebela z nasprotnimi pernatimi listi sulčastih in različno napiljene oblike. Cvetje junija in avgusta ter je ob vrhu stoječi pakobul ploščnat in trodelan. Cvetje je belo, često pa škrlatnordeče. Korenine se nabirajo septembra in avgusta po cvetenju. Vojni sveže korenine je šibak, posušene pa zoprni, okus ima po kafri ter nekoliko oster in grenak. Čaj od korenine (10 do 20 g na pol litra vode se pije vroč dnevno vsaki dve uri po eno polno jedilno žlico) pospešuje moč in potenje, poživlja in miri živce, je dober proti srčni slabosti ter proti srčnim, želodčnim in trebušnim krčem, nadalje proti naphovanju, migreni, omotičnim napadom in želodčnim nerednostim, ki so živčnega izvora, nadalje proti astmi in krčem, ki jih dobe otroci zaradi glist. Posebno učinkovit je špajkin koreninski čaj proti epilepsiji. Zunanje se uporablja proti glistam, trebušnim, mehurnim in materničnim krčem, kakor tudi proti trdovratni driski (uporablja se klistir, obara od špajkine korenine, 10 do 15 g špajke na četrt litra vode), 20 do 30 kapljic špajkine tinkture potolazi želodčne krče in bolečine.

Gomoljasta zlatica (lat. ranunculus bulbosus) ali žabinec raste po sončnatih obronkih ter po suhih tratah. Je to trpežna korenina ter je nad njo steblo cebulasto odebelo. Listi so trodelni, listki pa trolopatasti. Časni listi zlatorumenege cveta so zavilani, cvetni peceji pa je brazdast. Cvetje od maja do julija. Uporablja se homeopatično proti mrzličnim napadom, pri mehurčastih izpuščajih novorojenčkov, nadalje proti boleznim možganov in hrbtnice, spodnjega života, oči, nosu, prsi, jetar in koži.

Spet mednarodni uspeh v nogometu

Hrvati zmagali tudi v Švici

Tudi današnja revanžno tekmo s Švicarji v Bernu je reprezentanca HNS dobila z 1 : 0 (0 : 0) — 12.000 gledalcev — Strelec edinega gola edini igralec Concordije v moštvo — Jazbec

Bern, 21. aprila. Pred 12.000 gledalci je bila danes tukaj odigrana reprezentančna nogometna tekma med reprezentancama Hrvatske in Švice, v kateri so Hrvati zmagali z 1:0 (0:0). Ugotoviti je treba kar takoj, da je bila ta zmaga povsem zaslužena, ker je bila plod boljše in premočne igre hrvatske reprezentance.

Za današnji prvi nastop hrvatske nogometne reprezentance je vladalo veliko zanimanje. V častni loži so bili poleg številnih sportskih predstavnikov tudi jugoslovski poslanik in Bernu Jurisjič, konzul iz Cariba dr. Ante Pavelić, jugoslovski delegat pri Društvu narodov Bogdan Radica in pa seveda številni člani jugoslovnske kolonije iz Berna in ostale Švice. Tekmi so prisostvovali tudi mnogi visoki funkcionarji švicarske vlade in generalitete.

Na krasno urejenem in z angleško travo porastlem igrišču, ki je bilo okrašeno z jugoslovskimi, hrvatskimi in švicarskimi zastavami, sta moštvi nastopili v naslednjih postavah:

HRVATSKA: Glaser, Suprina, Belošević, Jazbec, Jazbinšek, Kokotović, Cimermančić, Wölfl, Lešnik, Djanič, Matekalo.

ŠVICA: Huber, Lehmann, Minelli, Springer, Vernati, Bichsel, Bickel, Wagner, Leichtli, Amado, Kappenberger.

Sodnik je bil Italijan Scorzoni iz Bologne.

Hrvati so danes pokazali zelo lep in dober nogomet. Njihovo moštvo je v prvi polovici vendarle igralo s premajhnim

elanom in ni polagalo prave važnosti na izid tekme. V drugi polovici igre pa se je tudi napad, ki je bil pred odmorom slabši del in je dotedaj igral precej neodločno, nekajkrat pokazal v svoji pravi luči. Imel je pri vsem tem vendarle še veliko smolo, ker je zamudil nekaj zrelih prilik za strel. Nekaj pa jih zaradi odlične švicarske obrambe ni mogel izkoristiti. Reči pa se mora, da so se v tem delu igre potrudili vsi napadatelji in so nazadnje tudi popolnoma prevladovali na terenu. Med njimi velja kot najboljša posebej omeniti Matekalo in Wölfla. Ostali deli hrvatskega moštva so pokazali dobro igro, kakor so jo vsi pričakovali. To je treba reči predvsem za obrambo s Glasermom na čelu, ki je bil ves čas izvrsten, in pa za mladega Suprino, ki se je v tej tekmi uveljavil z lepim uspehom. V krilski vrsti je bilo najbolj opaziti neumornega Kokotovića. Igra je od začetka do konca prehajala zmerom bolj v roke gostov, tako da so nazadnje domačini imeli že popolnoma podrejeno vlogo.

Švicarska enajstorica je danes zaigrala mnogo bolje kakor nedavno v Zagrebu. Domači so predvsem pokazali odločnost in elan — to velja predvsem za prvi del igre, — bili pa so tudi zelo hitri in odločni v startu. Videlo se je, da so hoteli svojo igro, prikrojeno na mehki travnati tereni, vsiliti tudi Hrvatoma, toda ne glede na to so se gostje uveljavili po svoje in bili na koncu popolnoma premočni.

Iz poteka igre, ki je bil, kakor kaže že sam tesni rezultat, zelo pester in živahen,

omenjamo samo 19. min. drugega polčasa, v kateri je padel zmagonosni gol za Hrvate. Cimermančić je po krilu ubežal z žogo daleč naprej ter jo odtočil vrnil Jazbecu. Ta ni prav nič okleval, temveč v hitrosti je bil silno in plasirano žogo, proti kateri je bil švicarski vratar Huber brez moči. To je bil edini gol dneva, ki je prinesel hrvatski nogometni reprezentanci že drugi pomembni mednarodni uspeh v kratkem času samostojnega nastopanja.

Izjave

Po končani tekmi je predsednik HNS dr. Kraljević izjavil, da je naša zmaga zaslužena, ker je bila izvrstne tehnične igre. Zmago so izvajali vsi igralci z enakim elanom in enako voljo in ni treba nobenega hvalitvi posebej. Če bi hotel komu izreči posebno priznanje in pohvalo, bi jo moral dati švicarski publiki, ki je res na pravi sportni višini.

Kapetan HNS Jozo Jakopič je dejal po tekmi, da je zelo zadovoljen z današnjim nastopom Hrvatov. Pokazali so odlični nogomet in tudi to, da znajo zmagati na tujih tleh. Igra vseh igralcev je bila zelo lepa in na zavirljivo tehnično višini.

Predsednik švicarske nogometne zveze Eicher je priznal, da so Hrvati zmago absolutno zaslužili in danes še enkrat potrdili sloves dobrih nogometašev.

Italijanski sodnik Scorzoni je bil kratak in je ugotovil, da bi bili Hrvati lahko zmagali tudi z zagrebškim rezultatom, če bi bili več in tudi uspešnejše streljali.

ostrina in je tu pa tam prestopila meje dovoljene igre. Do incidentov pa ni prišlo in sta se oba nasprotnika izkazala kot disciplinirani moštvi.

Gole so zabili: V 4. min. Gašjek, v 15. min. Vodeb, v drugem polčasu pa je Miloš zvišal na 3:0. V 28. min. je Krainer iz enajstmetrovke dosegel častni gol za Rapid.

Sodil je g. Deržaj iz Ljubljane. V predtekmi je rezervna Maribora porazila rezervo Rapida s 3:2.

Mura : Gradjanski 7 : 1 (3 : 0)

Murska Sobota, 21. aprila. Mura je imela danes svoj veliki dan. Posrečilo se ji je odpraviti svojega čakovskega nasprotnika Gradjanskega v prvenstveni tekmi z rezultatom, ki jasno priča, da postaja Mura uvaževanja vreden nasprotnik, ki bo v letošnjem prvenstvu igral brezkrone še vidno vlogo. Mura je danes zaigrala tako, da je zadivila številno občinstvo, ki se ga je okrog 500 zbralo na igrišču. Najboljša formacija je bil njen napad, ki je lepo zaigral ter mnogo in efektivno streljal. Kljub razmeroma dobri obrambi Gradjanskega je Mura nasprotniku zabila sedem golov. Kot najboljša strelca sta se izkazala odlična Bosina in Sonaja, ki sta vsak zabila po tri gole. Tudi ožja obramba in krilci so povsem zadovoljili.

Gradjanski si je na vso moč prizadeval, da bi dosegel čim ugodnejši rezultat, toda preko častnega gola ni prišel. V ostalem je bila tekma zelo fair, kar je predvsem zaslugi sodnika g. Koniča iz Maribora.

SLAVIJA : LENDAVA 2 : 1

Maribor, 21. aprila. Na igrišču Zeleničarja je pobrskala Slavija premagala SK Lendavo v prvenstveni tekmi. Slavija je zasluženo zmagala in je bila tudi boljši nasprotnik. Z današnjo zmago si je Slavija priborila prvenstvo II. razreda. Sodil je g. Nemeč.

Srbska liga

Porazi skoraj vseh favoritov

Beograd, 21. aprila. Danes je bilo v srbski ligi na sporedu XVII. ali predzadnje kolo z vsemi petimi tekami, ki so bile vse razporejene v raznih krajih. Značilno za današnji dan je, da so skoraj v vseh tekmah izgubili favoriti, med njimi celo državni prvak BSK v Sarajevu.

V Beogradu je gostovala Vojvodina iz Novega Sada proti domači Jugoslaviji, ki je nastopila brez Petrovića in z Lojančićem kot vodjem napada. Prvi del igre je ostal brez gola, v drugem pa je Vojvodini uspelo zabiti edini gol tekme in tako odnesti Jugoslaviji obe dragoceni točki. Rezultat je bil torej: Vojvodina : Jugoslavija 1:0 (0:0).

V Sarajevu je slavila domača Slavija pomembno zmago nad »plavo« enajstorico iz Beograda s 3:2 (2:1). Primer je podoben onemu iz Splita, kjer je pred 14 dnevi nedosegljivi favoriti v hrvatsko-slovenski ligi Gradjanski z enakim rezultatom izgubil proti Hajduku.

V Zemunu so gostovali beograjski Baskovci in zmagali nad šibkim Zemunom z 2:1 (1:0). S tem porazom si je Zemun zapravljal zadnje nade za rešitev pred izpadom iz lige.

V Subotici je za presenečenje poskrbel domači Žak, ki je odvezl obe točki brez dvoma na papirju boljši barvi. Rezultat je bil: ŽAK : Bat'a 1:0 (0:0).

Tretji par točk za beograjske klube je izgubilo Jedinstvo, in sicer na terenu Gradjanskega v Skoplju. Južnosrbijanci so zmagali nad zelenimi iz Beograda s 3:1 (1:1).

Ostale nogometne tekme

LJUBLJANA: Prvenstvene tekme II. razreda: Korotan : Slavija 4:0, Junorji: Hermes : Mars 3:1, Slavija : Svoboda 5:0, Jadran : Moste 2:2.

ZAGREB: Hašk : Concordia 2:0 (1:0). Prijateljska tekma z zaslužno zmago boljše moštva.

RIM: Državno prvenstvo: Roma : Fiorentina 0:0, Napoli : Lazio 1:0, Venezia : Novara 3:1, Triestina : Torino 2:2, Juventus : Bologna 1:0, Ambrosiana : Genova 2:1, Modena : Bari 3:0, Milano : Liguria 2:0.

Biljardni dvoboj v »Zvezdi«

ZAGREB : LJUBLJANA 6 : 2

Ljubljana, 21. aprila. Sročil in danes je bil v Ljubljani odigran prvi turnir na velikem biljardu v krasni biljardnici »Zvezde«. Ljubljanski biljardski klub, ki igra na tej mizi šele dobro leto, je povabil v goste ekipo Zagrebškega biljardskega kluba, katerega člani so specialisti na veliki mizi. Zagreb je nastopil s svojim drugim moštvom, in sicer v postavi Beck, Medaković, Vesely in Dragutinović, dočim so Ljubljanski biljardski klub zastopali mr. Eisenbart, Orehek, Seunig, Šivic in inž. Kodela.

Igralo se je do 200 točk, in sicer kader, vsak igralec pa je z nasprotnikom igral dve partiji. Zagreb je zmagal z rezultatom 6:2. Zmaga Zagrebčanov je bila zaslužena. Pokazali so večjo rutino in tudi tehnično so prekašali Ljubljance, ki jim na veliki mizi še manjka potrebna rutina.

Tehnični rezultati so bili naslednji: V soboto: Beck : Orehek 171 : 200 (1:0 za Ljubljano), mr. Eisenbart : Medaković 200 : 198 (2:0 za Ljublj.). Vse ostale partije pa so dobili Zagrebčani Vesely : Seunig 200 : 185.

Nedelja: Dragutinović : inž. Kodela 200 : 150, Medaković : mr. Eisenbart 200 : 172, Dragutinović : Šivic 200 : 186, Beck : Orehek 200 : 194, Vesely : Seunig 200 : 178. Največji povpreček je dosegel Zagrebčan Vesely 4.34, za njim pa Seunig 4.37. Največjo serijo pa je napravil Seunig, in sicer 47, Vesely pa 24 poenov.

Zanimanje občinstva je bilo precejšnje in moderna biljardnica kavarne »Zvezdec« se je ponovno pokazala izredno pripravno za biljardske turnirje. Prihodnji mesec bo revanžno srečanje v Zagrebu.

Pod vozom na gorečih tleh

Novo mesto, 21. aprila. V vasi Praproti pri Semiču biva 44-letni posestnik Jože Prešern, ki velja za dobrega in skrbnega gospodarja. Včeraj je odšel posestnik Prešern z vozom v gozd, kjer je naložil drva in jih hotel prepeljati domov. Srečno je prispel iz gozda do vaske meje. A ravno ta dan so mejaši ob cestni, ki je speljana po strmi soteski, požigali gostogrmovje, ki je s travo vred gorelo z visokim plamenom. Sredi te goreče soteske je doletela Prešerna nesreča, ki bi kmalu postala zanj usodna. Na precej zeleni in neprimadni cesti se je voz prevrnil in pritisnil voznika, ki je stopal na levi strani, ob tla. Nesrečni Prešern se ni mogel osvoboditi izpod voza, ki ga je držal kakor v kleščah. Nesreča je hotela, da je padel na usodno stran, kjer je gorelo grmičevje, in kmalu so začeli plameni lizati Prešerna. Mož je obupno klical na pomoč. K sreči so čuli njegove klice ljudje, ki so prihтели iz vinograda in ga rešili izpod voza in z gorečih tal. Prešern je dobil hude opekline po vsem telesu, zlasti po rokah in po obrazu, in se zdaj zdravi v bolnišnici v Kandiji.

Pod Ljubensko goro, nekaj kilometrov od Toplice v vasi Rebrli, fara Smihel-Stopiče, je prišel v hišo 71-letnega kočarja Jožeta Zamide neki Kobe iz Drganjih sel, ki je Zamido vprašal, zakaj je prodal seno drugemu kupcu. Bil je zelo vsiljiv. Naposled mu je pa Zamida, ki ga je nekaj časa mirno poslušal, dejal, da ga to nič ne briga. To je Kobeta tako ujezilo, da je pograbil železne grablje, s katerimi je začel udrihati po starčku, dokler se ni zgrudil na tla. Čez čas so starčka, ki je izgubil precej krvi, bolnišničarje vabili v bolnišnico.

Dva mlada Zagrebčana sta pobegnila

Policajska uprava v Ljubljani je prejela telefonično sporočilo, da sta jo včeraj popoldne iz Zagreba popihala dva mlada dijaka, ki sta jo najbrž ubrala v Ljubljano. Gre za 16letnega Braca Mervarja, dijaka trgovske akademije, in za 17letnega Aleksandra Perca, dijaka VII. razreda gimnazije. Zadnjič so ju videli na zagrebškem kolodvoru in rekla sta, da se odpeljeta v Ljubljano. Mervar je precej velik in nosi svetlosivo obleko ter dežni plašč iz balonske svile, ima črne čevlje ter na glavi siv klobuk. Tudi Perc je visoke postave in nosi temnomodro obleko z belimi progami, siv površnik in siv klobuk ter rjave čevlje. Kdor kaj vé o obeh pobeglih dijakih, naj to sporoči policijski upravi v Ljubljani.

Odhod ministra dr. Markovića iz Budimpešte

Budimpešta, 21. aprila. AA. Minister pravde dr. Laza Marković je danes po tridnevem bivanju zapustil Budimpešto. K slovu na postaji so se zbrali madžarski pravosodni minister dr. Radoczy, obo državna podtajnika, višji uradniki ministrstva, posebno odposlanstvo pravniškega društva s predsednikom, jugoslovski poslanik s poslaniškim osebjem in drugi. Madžarski tisk prinaša na vidnih mestih izjavo ministra dr. Markovića, ki jo je podal pred svojim odhodom iz Budimpešte. List »Uj Nagyszazag« prinaša komentar te izjave in naglašja, zlasti odstavek, v katerem je minister dr. Marković govoril o sklačnosti madžarskega pojmovanja glede splošne smeri politike držav Podunavja in na Balkanu. List pravi: Čim bolj številni in pogosti bodo stiki med Beogradom in Budimpešto, tem bolj bo solidno prijateljstvo med obema državama.

Predsednik vlade Cvetković v Aleksincu

Aleksinac, 21. aprila p. Danes se je tu mudil predsednik vlade Cvetković, ki je imel posvetovanja s svojimi prijatelji. Ob tej priliki mu je bila izročena diploma o častnem meščanstvu v Aleksincu, popoldne pa se je vrnil v Niš.

Ob desetletnici smrti vojvode Stepanovića

Čačak, 21. aprila p. Danes je bila v Čačku spominjska svečanost ob 10letnici smrti velikega junaka iz svetovne vojne vojvode Stepe Stepanovića. Svečanosti je prisostvovala ogromna množica, ki je v sprevodu odšla h grobu pokojnega vojvode, na katerega je bilo položenih več vencev.

Vežbe proti letalskim napadom v Beogradu

Beograd, 21. aprila p. V okviru razstave pasivne zaštite, ki je bila organizirana na beograjskem veležejmu, so bile danes zanimive vaje za zaščito pred napadi iz zraka. Pred sejmiščem so postavili večje število topov in strojnic. Vaje so bile organizirane v domnevi, da napadajo sovražna letala sejmišče in veliki most preko Save. Gledalo jih je okoli 9000 ljudi.

Razstava francoske grafike v Zagrebu

Zagreb, 21. aprila, o. Dopoldne so otvorili v Zagrebu v Domu likovne umetnosti na Trgu kralja Petra razstavo sodobne francoske grafike in tapiserije. Svečanost je otvoril s pozdravnim govorom predsednik Hrvatskega društva za umetnost, bivši ban dr. Ivo Tartaglia, prisostvovali pa so ji francoski generalni konzul Gueyraud, direktor Francoskega instituta v Zagrebu Deyre, angleški generalni konzul Rapp, podpredsednika vlade dr. Mačka je zastopal glavni tajnik HSS dr. Juraj Krnjević, bana dr. Šubašića pa dr. Krbek. Navzroč so bili tudi komisar mestne občine Starčević, rektor univerze dr. Živković, predsednik Jugoslovnske akademije dr. Bazala, poveljnik orožništva general Tartaglia in veliko število hrvatskih umetnikov in meščanstva. Dr. Ivo Tartaglia je v svojem govoru očrtal pomen razstave, daljši govor pa je imel tudi generalni konzul Gueyraud o vplivu francoske kulture na jugovzhodu Evrope. Ob koncu je govoril podban dr. Krbek, ki je razstavo otvoril.

Vremenska napoved

Zemunska: Delno oblačno, ponekod krajevne nevihte z nalivi, večje spremembe.

Prvenstvo SNZ se bliža koncu

Gneča za mesta v slov. ligi

Tesno med seboj so prvi trije v ljubljanski skupini — Maribor bo drugi ligaš iz Maribora?

Ljubljana, 21. aprila. Tekme za prvenstvo Slovenske nogometne zveze se naglo bližajo koncu. Še nekaj nedelj, pa bomo izmed nad 50 slovenskih nogometnih moštev imeli izbranih 7 najboljših, ki se bodo pozneje v posebnem tekmovanju, slovenski ligi, borili dalje za naslov slovenskega nogometnega prvaka.

Današnja nedelja je zbrala na igriščih spet 14 takšnih kandidatov, prvorazrednih moštev v vseh treh skupinah SNZ. V ljubljanski skupini je nastopilo vseh 8 moštev, končni izid pa je ta, da je prvenstvena tabela ostala po vrstnem redu nespremenjena in so torej najboljši trije ostali isti kakor pred tednom dni, namreč Kranj, Bratstvo in Mars. Pri vsem tem pa so nekateri rezultati precej drugačni, kako so računali poznavalci. Tako je Bratstvo pustilo točko Jadranu v Ljubljani, Reka pa se je iz Kranja morala vrniti brez vsakega izkupička, čeprav od tod še nikoli ni šla brez njega. Hermes in Mars sta dobila po dve točki, prvi vsakekor z izredno visokim številom golov. Trenutna situacija med ljubljanskimi kandidati se najbolj vidi iz tabele, ki je naslednja:

Kranj	12	8	3	1	37:17	19
Bratstvo	12	8	2	2	43:22	18
Mars	12	9	0	3	33:28	18
Hermes	12	5	3	4	39:24	13
Jadran	12	4	3	5	26:27	11
Reka	12	2	3	7	18:34	7
Disk	12	2	2	8	29:43	6
Svoboda	12	1	2	9	16:46	4

V ljubljanski skupini vse pri starem

Bratstvo : Jadran 1 : 1 (0 : 0)

Na igrišču v Trnovem se je danes popoldne v prvenstveni borbi srečal Jadran z Bratstvom z Jesenic. Okrog 150 gledalcev je danes burno navijalo za domače, ki so po zadnjih neuspelih, vendarle zaigrali z voljo in korajžjo ter tako klubu z vrha tabele odvzeli zelo važno točko.

Jadran je z današnjo igro iznenadil gledalce že pred pričetkom igre, ker ob 16. igralcev še ni bilo na igrišču in so morali gostje z gledalci vred čakati nad 10 minut, da se je zbralo vseh 11 potrebnih mošt. Malo več discipline v tem oziru bi bilo na naših igriščih že potreba! V splošnem pa je na hitro roko zbrano moštvo zaigralo prav dobro, predvsem obramba in srednja vrsta, dočim je v napadu leva stran mnogo kriva, da moštvo z odličnim Fajonom in Marnom ni doseglo popolnega uspeha.

Bratstvo je z današnjim rezultatom lahko zadovoljno, ker moštvo ni pokazalo igre, ki bi zadovoljila gledalce in se mora le prav dobremu srednjemu krilu Zavrzu zahvaliti, da ni odšlo domov brez točke. Obramba je prav dobra, stranka krilca sta bila šibka, napad pa razen srednjega napadalca ni pokazal bog ve kaj.

Po neodločenem polčasu, kjer je bil v premoči Jadran, je v 10. min. drugega dela igre prišel Jadran po odličnem krilu Marnu v vodstvo. Bratstvo ima priliko za uspeh, toda enajstmetrovko zastreljajo na veliko veselje navijačev. Toda slednjic 15 minut pred koncem srednji napadalec z ostrim strelom le doseže gol, ki prinese tudi točko.

Sodil je g. Macoratti.

Hermes : Svoboda 5 : 0 (1 : 0)

Pred 100 gledalci je na igrišču Ljubljane v prvenstveni tekmi Hermes visoko zmagal nad Svobodo v igri, ki je bila v splošnem zelo živahna in zanimiva. Zmaga Hermesa je bila zaslužena, vendar je rezultat previsok in gre v prvi vrsti na račun slabe obrambe poraženih.

Hermes je danes pokazal prav živahno in dopadljivo igro, ter lepo povezanost vseh delov moštva. Odlična igra krilske vrste, ki je pridno zalagala napad s točnimi predložki, je v glavnem odločila današnji uspeh Šiškarjev.

Svoboda je razočarala gledalce, posebno v obrambi zadnje čase nekdo ni v redu in zato moštvo, ki razpolaga s tehnično dobrimi igralci ne more doseči vidnih us-

V mariborski skupini so danes nastopili štirje, in sicer vsi, ki so od pretekle nedelje čuvali mesta od tretjega dalje. Med njimi bo najbolj vesel Maribor, ki se je z današnjo zmago nad Rapidom rešil svojih šestih točk in zasedel tretje mesto v tabeli, ki mu je močno približala možnost, da bo drugi ligaš iz mariborske skupine. Srečanje med outsidersema v Murski Soboti je vrglo Muri dve točki in serijo zgoditkov ter ji današnji nastop obeta še razne teoretične možnosti. Prvenstvena tabela v mariborski skupini je do prihodnje nedelje naslednja:

ČSK	9	8	0	1	31:13	16
Zelezničar	8	5	1	2	14: 8	11
Maribor	9	4	0	5	16:17	8
Rapid	9	3	0	6	15:19	6
Gradjanski	10	2	2	6	13:31	6
Mura	7	2	1	4	14:15	5

V celjski skupini sta danes nastopila za točke samo obe zadnjeplasirani moštvi Hrastnik in Atletik. Po naključju je izid te tekme ostal neodločen in sta tako obe moštvi prišli do ene točke, kar ju je seveda pustilo obe enako oddaljeni od vodilnih treh. V številkah je stanje v celjski skupini naslednji:

Amater	7	5	2	0	22: 7	12
Olimp	6	4	1	1	20: 9	9
Celje	7	4	1	2	21:14	9
Hrastnik	8	2	1	5	14:17	5
Atletik	8	0	1	7	9:39	1

Pehov. Razen slabe obrambe so danes od-

pevedali tudi krilci in tako sam sebi prepušeni napad ni mogel proti dobri obrambi Hermežanov doseči uspeha.

V drugem polčasu so Hermežani po Brodniku dosegli svoj prvi uspeh in šele v drugem delu igre so svojo premoč lahko izrazili vidneje. Eržen je po krivdi vrtarja zvišal na 2:0 in kmalu nato z ostrim strelom še na 3:0. Ker vratar Svobode še ni na mestu, postavi Derenda brez oklevanja na 4:0. Svobodin napad pred golom nima sreče in tako Hermes po Erženu še vidneje izrazi svojo premoč; na koncu je 5:0.

Sodil je g. Mehle.

Kranj : Reka 1 : 0 (1 : 0)

Kranj, 21. aprila.

Zaradi tradicionalnih reških zmag v Kranju je za današnje srečanje med starima rivaloma na kranjskih tleh vladalo veliko zanimanje in se je na igrišču zbralo okoli 350 gledalcev. Reka je doslej še zmerom odnesla vsaj po eno točko iz Kranja, toda to pot je morala obe pustiti, ker je domačinom prvič uspelo, da so premagali žilavega nasprotnika z Viča. Dasi je bil rKanj v absolutni premoči, je nazadnje le malo manjkalo, da ni uspel eden reških prodorov in bi bila spet ena točka odšla na Vič. Pri obrambi te akcije se je spet izkazal izvrstni branilec Zitnik, ki je sploh vso tekmo držal nasprotnikov napad v šahu in mu gre glavna zasluga, da je ostalo domače svetišče nedotaknjeno, tem bolj, ker njegov partner ni bil na posebni višini.

V prvi polovici je bila igra še dokaj izenačena in je Reka čvrsto napadala, toda njeni napadi so se običajno končali že na kazenski črti. Kranjski napad pa si je znal poiskati pot vse do gola, tu pa so se žoge izogibale svetišča in odhajale v out. Šele v zadnji minuti je levo krilo Jakše z glavo ujel prosti strel in žoga se je prvič — in kakor smo na koncu videli tudi zadnjič — oddahnila v mreži.

Drugi polčas tekme je potekel v znamenju absolutne terenske premoči domačih, in sicer po zašlugi krilske vrste. Zato pa je napad sproti upropastil vse, kar so zadaj zgradili. Zoge so spet obletavale prečke od vseh strani in v vseh smereh, samo v premi črti v mrežo ni hotela iti nobena. Če bi bil domači napad izrazil vsaj polovico zrelih pozicij, ki jih je imel, bi bili morali Rečani vzeti s seboj pol tucata golov.

Z današnjo zmago je Kranju uspelo, da se je obdržal zaenkrat na prvem mestu v

Ljubljanski skupini, toda do konca ga čakata še dve težki preizkušnji z drugoplasiranim Bratstvom in Marsom za njim. S takšnim napadom ne glede na to, da je danes v njem sicer manjkala najboljši strelec, pa proti obema bodočima nasprotnikoma prav gotovo ne bo uspel!

Tekmo je sodil g. Camernik. V predtekmi sta igrali moštvo Savice in domača rezerva neodločeno 2:2.

Mars : Disk 3 : 2

Remis brez pomena v Cel

